

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ที่เกี่ยวข้องกับ **สินบน** ในการดำเนินงาน

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

Presented By

Anti - Corruption Operation Center.

Office of the permanent secretary
of social development and human security

Tel. 02 259 6411 – 2 7

Fax. 02 259 6411

Mail : ac.acoc@m-society.go.th

Website : <https://mc.m-society.go.th/>

บทนำ

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ประเทศไทยถูกจัดอันดับค่าคะแนนดัชนีชี้วัดการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index: CPI) จากองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) อยู่ในลำดับที่ ๑๐๗ จาก ๑๘๐ ประเทศทั่วโลก มีคะแนนอยู่ที่ ๓๔ คะแนน และเมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๖ ประเทศไทยมีคะแนนลดลง ๑ คะแนน โดยมีคะแนน ๓๕ คะแนน อยู่ในอันดับที่ ๑๐๘ ของโลก สำหรับการจัดอันดับในอาเซียน ประเทศไทยอยู่อันดับ ๕ ของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน หล่นลงมา ๑ อันดับ ซึ่งอินโดนีเซียได้แซงขึ้นไปอยู่อันดับ ๔ แทน โดยสิงคโปร์ มีคะแนนสูงสุด มีคะแนน ๘๓ คะแนน จัดอยู่ในอันดับที่ ๕ ของโลก รองลงมาคือมาเลเซีย มีคะแนน ๕๐ คะแนน และเวียดนาม มีคะแนน ๔๐ คะแนน และอินโดนีเซีย มีคะแนน ๓๗ คะแนน

ทั้งนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. วิเคราะห์ว่าผลการประเมิน CPI ของประเทศไทยได้คะแนนลดลงอาจมีสาเหตุมาจากมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามและผู้เชี่ยวชาญในแหล่งข้อมูลดังกล่าว ในประเด็นไม่โปร่งใส เรื่องการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐ สะท้อนให้เห็นการใช้งบประมาณขาดประสิทธิภาพทำให้ประเทศเสียหาย มีกรณีสำคัญ เช่น นโยบายประชานิยม นำงบประมาณไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนบุคคล ใช้จ่ายไม่สมเหตุสมผล ขาดความคุ้มค่าส่งผลให้ทรัพยากรรัฐถูกใช้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหาดังกล่าวไม่เพียงส่งผลต่อการบริหารจัดการภาครัฐ แต่ส่งผลกระทบต่อด้านธรรมาภิบาลของประเทศด้วย ขณะที่นักลงทุนที่ประกอบธุรกิจในไทย ยังเห็นว่ามีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นจากการที่ต้องเผชิญกับการเรียกรับเงินและจ่ายสินบนให้เจ้าหน้าที่รัฐในการประกอบธุรกิจ ประกอบกับยังคงปรากฏกรณีที่เป็นข่าวเกี่ยวกับการทุจริตใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว การเรียกรับสินบนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งการใช้ทรัพยากรของรัฐเพื่อประโยชน์ส่วนตัวอยู่เป็นระยะ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ ตัวชี้วัดสำคัญของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๒๑ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ คือค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยจะต้องอยู่ในอันดับ ๑ ใน ๒๐ หรือมีคะแนน ๗๓ คะแนน ภายในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๗๖ – ๒๕๘๐ ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการตามแนวทางของสำนักงาน ป.ป.ท. เพื่อยกระดับค่าคะแนน CPI เพิ่มขึ้น โดยได้ค้นหาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในหน่วยงานและจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ได้แก่ (๑) การอนุมัติอนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ (๒) การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ (๓) การจัดซื้อจัดจ้าง และ (๔) การบริหารงานบุคคล เพื่อเป็นกรอบ ทิศทาง สร้างมาตรการในป้องกัน สกัดกั้น ลดและปิดโอกาสการทุจริต และสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนต่อการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ รวมถึงเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐให้สนองต่อความต้องการของประชาชน ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องให้ดียิ่งขึ้น

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต

เมษายน ๒๕๖๘

สารบัญ

	หน้า
๑. ความเป็นมา	๔
๒. สถานการณ์การทุจริต	๑๐
๓. วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด นิยาม	๑๐
๓.๑ วัตถุประสงค์หลักของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๑๐
๓.๒ กรอบแนวคิด นิยามตามเกณฑ์วัดความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ	๑๑
๓.๓ กรอบแนวคิดและนิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๑๓
๓.๔ แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๑๔
๓.๕ ปัจจัยสำเร็จในการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๑๕
๓.๖ กรอบตามหลักมาตรฐาน Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO) และ ISO ๓๗๐๐๑:๒๐๑๖	๑๕
๓.๗ ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๑๙
๓.๘ วิธีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๑๙
๔. การประเมินความเสี่ยงและมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวกับสินบน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์	๒๑
๔.๑ เกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood) และระดับความรุนแรงและผลกระทบ (Impact)	๒๑
๔.๒ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๒๕
๔.๓ มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	๓๐

๑. ความเป็นมา

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ได้ประกาศผลคะแนนดัชนีชี้วัดการรับรู้การทุจริตประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖ (Corruption Perception Index : CPI ๒๐๒๓) วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ โดยมีประเทศที่เข้าร่วมการประเมินทั้งหมด ๑๘๐ ประเทศ ประเทศที่ได้รับคะแนนสูงสุดของโลก คือ ประเทศเดนมาร์ก ได้ ๙๐ คะแนน อันดับที่ ๒ ประเทศฟินแลนด์ ได้ ๘๘ คะแนน อันดับที่ ๓ ประเทศสิงคโปร์ ได้ ๘๔ คะแนน อันดับที่ ๔ ประเทศนิวซีแลนด์ ได้ ๘๓ คะแนน และอันดับที่ ๕ ประเทศลักเซมเบิร์ก ได้ ๘๑ คะแนน ส่วนประเทศไทย ได้ ๓๔ คะแนน อยู่อันดับที่ ๑๐๗ ซึ่งคะแนนลดลงจากปีก่อนหน้า ที่ได้คะแนน ๓๕ คะแนน แต่อันดับเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าที่ได้อันดับ ๑๐๘ เนื่องจากค่าเฉลี่ยคะแนนทั่วโลกอยู่ที่ ๔๓ คะแนน ลดลงมา ๒ คะแนน จากเดิม ๔๕ คะแนน นั้นหมายความว่าประเทศไทยมีคะแนนอยู่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเช่นเดิม และเมื่อเปรียบเทียบกับปี ๒๕๖๖ คะแนนดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของไทย ลดลง ๑ คะแนน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับทั้งโลกอันดับประเทศไทยกลับกลายเป็นดีขึ้น ๑ อันดับ ซึ่งสะท้อนว่าสถานการณ์คอร์รัปชันทั่วโลกเลวร้ายลงกว่าเดิม

ดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๗

CPI

Corruption Perceptions Index 2024

สำนักงาน ป.ป.ท.
“พลังศรัทธา พลังค่าทุจริต”

อันดับและคะแนน
ดัชนีการรับรู้การทุจริต
ของประเทศไทย

แหล่งข้อมูล

		2021	2022	2023	2024	ผลคะแนน
1	ทุกให้คะแนนการคอร์รัปชันในประเทศที่ทุนอาชญา/ทำงานอยู่ทั่วโลก Political and Economic Risk Consultancy Asian Intelligence : PERC	36	35	37	41	+4
2	การวัดองค์ประกอบของการเมืองของประชาชนอย่างอิสระ ตามค่านิยมชนิด Varieties of Democracy (V-Dem v.14) : V-DEM	26	26	26	29	+3
3	- ลำดับที่รัฐที่ก้าวหน้าที่สุดของเยอรมนี - รัฐบาลประเมินความสำคัญในการแก้ไขปัญหาการทุจริตอย่างอิสระ Bertelsmann Stiftung Transformation Index : BF(TI)	37	37	33	34	+1
4	ลำดับที่รัฐ (เกณฑ์ 1, 4) ของสหประชาชาติ 2. ฝ่ายตุลาการ 3. ฝ่ายอัยการ 4. ฝ่ายนิติบัญญัติ ใช้ระบบการประเมินจากนักวิจัยอิสระที่มีส่วนเกี่ยวข้อง World Justice Project Rule of Law Index Expert Survey : WJP	35	34	33	34	+1
5	การวัดการดำเนินงาน โดยอาศัยการประเมินจากนักวิจัยอิสระที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยนักวิจัยอิสระที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การประเมินจากนักวิจัยอิสระที่มีส่วนเกี่ยวข้อง The PRS Group International Country Risk Guide : PRS	32	32	32	33	+1
6	โดยนักวิจัยอิสระที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การประเมินจากนักวิจัยอิสระที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยนักวิจัยอิสระที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การประเมินจากนักวิจัยอิสระที่มีส่วนเกี่ยวข้อง World Economic Forum Executive Opinion Survey : WEF	42	45	36	34	-2
7	ความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของรัฐบาล - รัฐมนตรี นักการเมือง ลำดับที่รัฐ ใช้ระบบการประเมินจากนักวิจัยอิสระที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เมื่อประเมินโดยนักวิจัยอิสระที่มีส่วนเกี่ยวข้อง - เมืองที่คอร์รัปชันต่ำสุด จัดการงบประมาณการทุจริตอย่างมีประสิทธิภาพ - มีดัชนีชี้วัดการทุจริตในการจัดการรัฐบาลระดับนานาชาติ Economist Intelligence Unit Country Risk Service : EIU	37	37	37	35	-2
8	ความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของรัฐบาล การประเมินจากนักวิจัยอิสระที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การประเมินจากนักวิจัยอิสระที่มีส่วนเกี่ยวข้อง Global Insight Country Risks Ratings : GI	35	35	35	32	-3
9	การให้คะแนนการทุจริตคอร์รัปชันในระดับนานาชาติ IMD World Competitiveness Center World Competitiveness Yearbook Executive Opinion Survey : IMD	39	43	43	36	-7

ดำเนินการจัดทำโดยสำนักงาน ป.ป.ท.
<https://www.transparency.org/en/cpi/2024>
ณ วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2568

#PRPACC

CPI

Corruption Perceptions Index 2024

สำนักงาน ป.ป.ท.
“พลังศรัทธา พลังค่าทุจริต”

ผลดัชนีการรับรู้การทุจริต
2567

ผลการประเมิน
ประเทศไทย

34

คะแนน

อันดับ 5

ของอาเซียน

สิ่งที่ประเทศไทยทำได้

กลุ่มแหล่งการประเมินที่ประเทศไทย
ที่มีคะแนนเพิ่มขึ้น มีจำนวนมากกว่ากลุ่มที่ประเมิน
ประเทศไทยคะแนนลดลง ถือเป็นแนวโน้ม
ในการดำเนินการที่ดี เนื่องจากในสายตาของผู้ประเมิน
อาจมองว่าการจัดการแก้ไขปัญหาการทุจริต
ในรอบปีที่ผ่านมามีประสิทธิภาพมากขึ้น
รวมถึงการเพิ่มความโปร่งใสเป็นประโยชน์
ของไทยในการตรวจสอบตัวบุคคลที่มีเพิ่มขึ้น
รวมถึงความน่าเชื่อถือในกระบวนการยุติธรรม
เพิ่มขึ้นเล็กน้อย

สิ่งที่ประเทศไทยต้องปรับปรุงเร่งด่วน

ส่วนใหญ่แหล่งการประเมินที่ลดลงจะเกี่ยวข้องกับ
การดำเนินธุรกิจ การอนุมัติ อนุญาต ซึ่งสะท้อน
ให้เห็นว่า การดำเนินธุรกิจยังมีความยุ่งยาก
ในการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ และมีการเรียกรับ
สินบนจากภาครัฐอีกเช่นกัน แสดงให้เห็นถึงอุปสรรค
ในการประกอบธุรกิจในประเทศไทย นอกจากนี้
ผลกระทบที่ปรากฏยังมีความเชื่อมโยงไปถึงการใช้
งบประมาณของภาครัฐอย่างไม่มีประสิทธิภาพ
ไม่โปร่งใส ในสายตาของผู้ประเมิน

ข้อเสนอแนะ โดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI)

1. นำเรื่องความซื่อตรงมาเป็นประเด็นหลักในการจัดการตามแผนปฏิรูปการ
ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญสู่ความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น
2. การมีแผนการสืบสวนสอบสวน การลงโทษ และมาตรการด้านการป้องกัน
เมื่อต่อต้านการทุจริตช่วยยับยั้งอาชญากรรมทางอาญาและลดโอกาสการฉ้อโกงจากทางไทย
3. ป้องกันกระบวนการกำหนดนโยบายด้านสภาพภูมิอากาศจากอิทธิพล
ที่ไม่น่าเชื่อถือระดับชาติ และระดับนานาชาติ ซึ่งนำไปสู่การดำเนินการที่ล้มเหลวซึ่งเพิ่มต้นทุนด้านสภาพภูมิอากาศ
4. เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการลงโทษเมื่อเกิดวิกฤต
สภาพการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ เพื่อช่วยแก้ปัญหาให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างเหมาะสม

#PRPACC

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
(สำนักงาน ป.ป.ท.)

CPI

Corruption
Perceptions
Index 2024

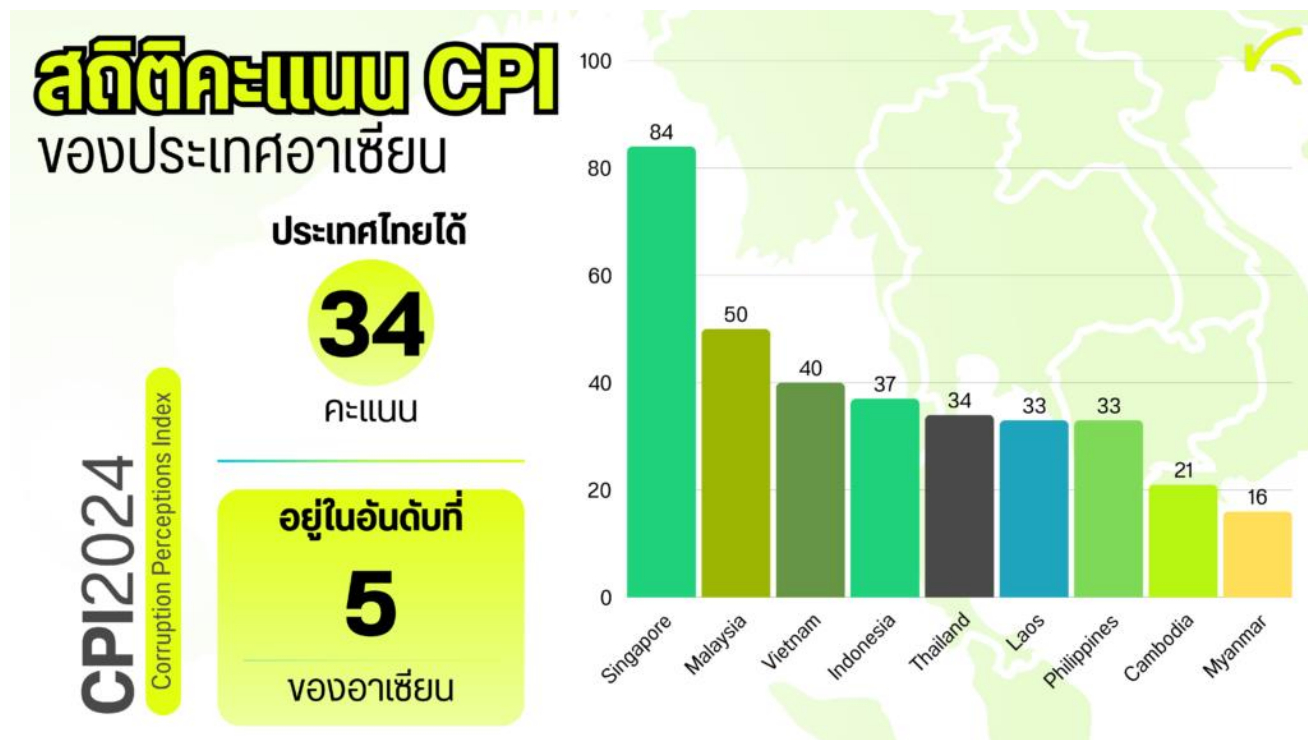
สำนักงาน ป.ป.ท.

"พลังศรัทธา พลังค่าทุจริต"

ผลการวิเคราะห์
ดัชนีการรับรู้การทุจริต
ของประเทศไทย

สำหรับภาพรวมประเทศไทยเปรียบเทียบกับระดับภูมิภาค พบว่าอยู่ในอันดับที่ ๒๐ ของเอเชียแปซิฟิก จากทั้งหมด ๒๗ ประเทศ และอันดับที่ ๕ ของอาเซียน จากทั้งหมด ๑๐ ประเทศ ตามหลังสิงคโปร์ (ได้ ๘๔ คะแนน) มาเลเซีย (ได้ ๕๐ คะแนน) เวียดนาม (ได้ ๔๐ คะแนน) และอินโดนีเซีย (ได้ ๓๗ คะแนน) ตามลำดับ

ทั้งนี้ การสำรวจดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ เป็นการประเมินจากแหล่งข้อมูล ๙ แหล่ง แหล่งข้อมูลที่มีคะแนนเพิ่มขึ้นจาก ๕ แหล่งข้อมูล ได้แก่ แหล่งข้อมูล Bertelsmann Foundation Transformation Index (BF (TI) พิจารณาข้อมูลการปราบปรามการทุจริตและบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำผิด มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใด ได้ ๓๔ คะแนน เพิ่มขึ้น ๑ คะแนนจากปีก่อนหน้า แหล่งข้อมูล The Political and Economic Risk Consultancy : PERC Asia Risk Guide พิจารณาข้อมูลระดับการรับรู้ว่าการทุจริตเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสถาบันทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง มากน้อยเพียงใด ได้ ๔๑ คะแนน เพิ่มขึ้น ๔ คะแนน จากปีก่อนหน้า แหล่งข้อมูล PRS International Country Risk Guide (PRS) พิจารณาข้อมูลการมีอำนาจหรือตำแหน่งทางการเมือง มีการทุจริตโดยใช้ระบบอุปถัมภ์และระบบเครือญาติ และภาคการเมืองกับภาคธุรกิจมีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด ได้ ๓๓ คะแนน เพิ่มขึ้น ๑ คะแนนจากปีก่อนหน้า แหล่งข้อมูล Varieties of Democracy Project (V-DEM) พิจารณาข้อมูลการทุจริตในภาครัฐ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และตุลาการเกี่ยวกับสินบน การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับส่วนรวมมากน้อยเพียงใด ได้ ๒๙ คะแนน เพิ่มขึ้น ๓ คะแนนจากปีก่อนหน้า แหล่งข้อมูล World Justice Project Rule of Law Index (WJP) พิจารณาข้อมูลเจ้าหน้าที่รัฐมีพฤติกรรมการใช้ตำแหน่งหน้าที่ในทางมิชอบมากน้อยเพียงใด ได้ ๓๔ คะแนน เพิ่มขึ้น ๑ คะแนนจากปีก่อนหน้า สำหรับแหล่งข้อมูลที่มีคะแนนลดลงจำนวน ๔ แหล่งข้อมูล ได้แก่ แหล่งข้อมูล Economist Intelligence Unit Country Ratings (EIU) พิจารณาพิจารณาข้อมูลความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในการจ่ายงบประมาณภาครัฐ ได้ ๓๕ คะแนน ลดลง ๒ คะแนนจากปีก่อนหน้า แหล่งข้อมูล IMD World Competitiveness Yearbook (IMD) พิจารณาข้อมูลการติดสินบนและการทุจริตมีอยู่หรือไม่ และมากน้อยเพียงใด

ได้ ๓๖ คะแนน ลดลง ๗ คะแนนจากปีก่อนหน้า แหล่งข้อมูล World Economic Forum : Executive Opinion Survey (WEF) พิจารณาข้อมูลภาคธุรกิจต้องจ่ายเงินสินบนในกระบวนการต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด ได้ ๓๔ คะแนน ลดลง ๒ คะแนนจากปีก่อนหน้า (ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. Centre for SDG Research and Support: SDG Move) All rights reserved, ๒๐๒๔)

จากคะแนนที่เพิ่มขึ้น ๕ แหล่งข้อมูล มีการวิเคราะห์ว่าเนื่องจากมุมมองของผู้ประเมิน มองว่าภาครัฐได้แสดงออกอย่างชัดเจน เคร่งครัดเอาจริงในการบังคับใช้กฎหมาย ลดปัญหาการติดสินบนเชื่อมโยงข้อมูลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกขั้นตอนการทำงานของเจ้าหน้าที่ให้มีความโปร่งใสรวมแก้ปัญหาภัยหน่วยงานต่างๆ อย่างตั้งใจจริง ซึ่งเป็นส่วนที่สำนักงาน ป.ป.ช. ขับเคลื่อน และมีทิศทางดีขึ้นและต้องพยายามต่อไปเพื่อให้ทุกภาคส่วนขับเคลื่อนไปด้วยกัน สำหรับแหล่งข้อมูลที่ลดลงถึง ๔ แหล่งนั้น น่าจะมีสาเหตุมาจากมุมมองของผู้ประเมิน ในประเด็นไม่โปร่งใส เรื่องการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐ ซึ่งสะท้อนให้เห็นการใช้งบประมาณขาดประสิทธิภาพทำประเทศเสียหาย มีกรณีสำคัญ เช่น นโยบายประชานิยม นำงบประมาณไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนบุคคล ใช้จ่ายไม่สมเหตุผล ขาดความคุ้มค่า ส่งผลให้ทรัพยากรรัฐถูกใช้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหาดังกล่าวไม่เพียงส่งผลต่อการบริหารจัดการภาครัฐ แต่ยังส่งผลกระทบต่อด้านธรรมาภิบาลของประเทศด้วย ขณะที่นักลงทุนที่ประกอบธุรกิจในไทย ยังเห็นว่ามีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นที่ต้องเผชิญกับการเรียกรับเงินและจ่ายสินบนให้เจ้าหน้าที่รัฐในการประกอบธุรกิจ แม้ว่ารัฐบาลจะตั้งใจ แก้ไขปัญหาทุจริต โดยบัญญัติกฎหมายอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุมัติอนุญาตของทางราชการ และพยายามพัฒนาระบบขั้นตอนอนุมัติอนุญาตหน่วยงานต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญและผู้ตอบแบบสอบถามในแหล่งข้อมูลข้างต้น ยังไม่มีความเชื่อมั่น และเห็นว่าปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้เกิดการรับรู้ในเชิงลบ ขณะที่มุมมองผู้ประเมินอาจเห็นว่ารัฐบาลให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาทุจริตไม่เพียงพอ จากข่าวต่าง ๆ เช่น การสร้างความเสียหายให้ประชาชนวงกว้างมีข้าราชการนักการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และยังไม่มีการไต่สวนสอบสวนคดีถึงโทษเจ้าหน้าที่รัฐ ที่ทุจริตอย่างรวดเร็ว นโยบายความเสียหาย การดำเนินนโยบายอาจเอื้อประโยชน์ให้นายทุน หรือกลุ่มขนาดใหญ่ หรือบางนโยบายอาจเอื้อให้กลุ่มนายทุนหรือบริษัทขนาดใหญ่ รวมทั้งมีข่าวแต่งตั้งโยกย้าย ตำแหน่งเจ้าหน้าที่รัฐอย่างไม่เป็นธรรม (สำนักงาน ป.ป.ช. Transparency International the global coalition against corruption. Corruption Perceptions Index, ๒๕๖๘)

ทั้งนี้ จากการที่ประเทศไทย ได้ ๓๔ คะแนน อยู่ในลำดับที่ ๑๐๗ จากประเทศที่เข้าร่วมประเมินทั้งหมด ๑๘๐ ประเทศดังกล่าว ถือเป็นค่าคะแนนที่น้อยที่สุดนับตั้งแต่มีการปรับปรุงรูปแบบการประเมินดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ และจากผลการวิเคราะห์ สะท้อนว่าในสายตานานาชาติ ยังไม่มีความเชื่อมั่น ในความโปร่งใสของการดำเนินการธุรกิจในประเทศไทย เนื่องจากยังมีการเรียกรับสินบนเพื่อการอนุมัติอนุญาต เพื่ออำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ จากนักลงทุนและชาวต่างชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระดับค่าคะแนน CPI อย่างมาก หากประเทศไทยไม่เร่งสร้างการเปลี่ยนแปลง อันดับ CPI ของประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะร่วงต่ำในอนาคตอันใกล้

ข้อเสนอแนะจาก Transparency International (TI) สำหรับปี ๒๐๒๕

4 ข้อเสนอแนะจาก TI สำหรับปี 2025

CPI2024

Corruption Perceptions Index

เพิ่มความตระหนักรู้ในเรื่องความซื่อตรง (Integrity) และความร่วมมือ (Collaboration) เพื่อสร้างผลกระทบที่เป็นรูปธรรมในการจัดการปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เสริมศักยภาพในการติดตาม ลงโทษ และป้องกันปัญหาคอร์รัปชันที่จะช่วยลดการกระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และลดการพ้นผิดลอยนวล (Impunity) ของผู้กระทำผิด

เพิ่มเกราะป้องกันในกระบวนการออกนโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เน้นความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม เพื่อการจัดการปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ดีขึ้น

สนับสนุนการมีส่วนร่วมของพลเมืองในกระบวนการตรวจสอบติดตามปัญหาคอร์รัปชันในภาคสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการออกแบบและจัดการปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่

โดยทิศทางที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติให้ความสำคัญในปี ๒๐๒๕ คือ คอร์รัปชันกับวิกฤตการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งถือเป็นเทรนด์สำคัญที่ต้องจับตามองและส่งเสริมให้เกิดแนวทางการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคต ข้อเสนอแนะมุ่งเน้นในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในภาคสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม การผลักดันการติดตามลงโทษผู้กระทำผิด มุ่งเน้นความโปร่งใส การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมบทบาทของประชาชนในการตรวจสอบการทำงานด้านนี้ แม้คะแนนดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันจะไม่ได้บ่งบอกสถานการณ์จริงของการคอร์รัปชันในประเทศนั้น ๆ แต่คงปฏิเสธไม่ได้ว่าคะแนน CPI ช่วยให้เห็นชัดเจนมากขึ้นว่า การทำงานเรื่องการต่อต้านคอร์รัปชันยังมีความจำเป็นมากขึ้นเกี่ยวกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งประเทศไทยยังคงมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในส่วนนี้ค่อนข้างน้อย ถือเป็นโจทย์ใหญ่ที่หน่วยงานเพื่อความร่วมมือในการต่อต้านคอร์รัปชัน และส่งเสริมธรรมาภิบาลในระดับภูมิภาคจำเป็นต้องมีการสนับสนุนที่มากขึ้นในอนาคต (บรรยง พงษ์พานิช. KRAC Corruption, ๒๕๖๘)

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการสกัดกั้นการทุจริต โดยได้ถือเป็นวาระแห่งชาติ และเมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ นายกรัฐมนตรี ได้เห็นชอบตามข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) รัฐบาลประกาศให้ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นปีแห่งการอำนวยความสะดวกทางธุรกิจ ต่อต้านการรับสินบนทุกรูปแบบ อีกทั้งแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ประเด็นปฏิรูปที่ ๒ ด้านการป้องกันและปราบปราม ซึ่งกำหนดให้ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ดำเนินการวางระบบการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในสวนราชการเป็นประจำทุกปีและรายงานผลการปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชา หรือตามระยะเวลาที่กำหนด

๒. สถานการณ์การทุจริต

เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๗ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงานป.ป.ช.) ได้เปิดเผยภาพรวมเรื่องร้องเรียนกล่าวหามายังคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ มีจำนวน ๙,๒๕๔ เรื่อง วงเงินงบประมาณที่มีการทุจริตตามคำกล่าวหา รวมกว่า ๒๖,๒๔๗ ล้านบาท โดย ๓ ลำดับประเภทคำกล่าวหาที่มีมูลค่าการทุจริตสูงสุด คือ การจัดซื้อจัดจ้าง มีตัวเลขมูลค่าการทุจริตกว่า ๑๓,๓๙๑ ล้านบาท คิดเป็น ๕๑.๐๒% การปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ มีตัวเลขมูลค่าการทุจริตกว่า ๘,๗๘๖ ล้านบาท คิดเป็น ๓๓.๔๘% ประเภทยักยอก/เบียดบังเงิน มีตัวเลขมูลค่าการทุจริตกว่า ๑,๘๙๙ ล้านบาท คิดเป็น ๗.๒๔% ทั้งนี้ ปี ๒๕๖๖ แนวโน้มคำกล่าวหาที่มีจำนวนลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๕ (Dailynews online (๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๗)) อย่างไรก็ตาม ในระยะ ๕ ปี สำนักงาน ป.ป.ช. มีการชี้มูลคดีประเภทการจัดซื้อจัดจ้างมากที่สุด จากตัวเลขสถิติที่วิเคราะห์ออกมาสะท้อนให้เห็นว่า ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของ สำนักงาน ป.ป.ช. จึงกล้าออกมาแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสการทุจริตทันทีเมื่อพบเห็นการทุจริตหรือพฤติกรรมที่เสี่ยงให้เกิดการทุจริต อันเป็นผลมาจากการที่สำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มุ่งเน้นส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและแจ้งเบาะแสการทุจริตเพิ่มขึ้นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๓ และ พ.ร.บ. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๓ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มาตรา ๖๓ และ พ.ร.บ. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๓ ทั้งนี้ แนวโน้มที่ลดลงนั้นสอดคล้องกับแนวทางการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คือ เรื่องกล่าวหา ร้องเรียนมีจำนวนลดลง แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นจากแนวทางการบริหารจัดการคดีและนโยบาย “ป้องกันปราบปราม” โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และการบริหารจัดการคดีให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

จะเห็นว่าเรื่องร้องเรียนการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐของสำนักงาน ป.ป.ช. พบว่าส่วนใหญ่ จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ในทางมิชอบเพื่อเรียกรับสินบน จากการจัดซื้อจัดจ้างที่ทุจริต และการอนุมัติอนุญาตที่มีขอบด้วยกฎหมาย ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการสูญเสียงบประมาณแผ่นดินเป็นจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ และการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมถึงส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน และความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานภาครัฐจะต้องมีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต และมีมาตรการป้องกันการทุจริตที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการควบคุมและปิดโอกาสการทุจริตที่อาจจะเกิดขึ้นภายในหน่วยงาน ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าในรอบ ๑ ปีที่ผ่านมาจะพบว่า สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ไม่มีเรื่องร้องเรียนกล่าวหาเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบแต่อย่างใด แต่เพื่อเป็นการปิดโอกาสของการเกิดการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน หน่วยงานจึงจำเป็นที่จะต้องดำเนินการประเมินความเสี่ยงการทุจริต พร้อมทั้งวางมาตรการที่เหมาะสมในการป้องกันมิให้เกิดการทุจริตภายในองค์กรต่อไป

๓. วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด นิยาม

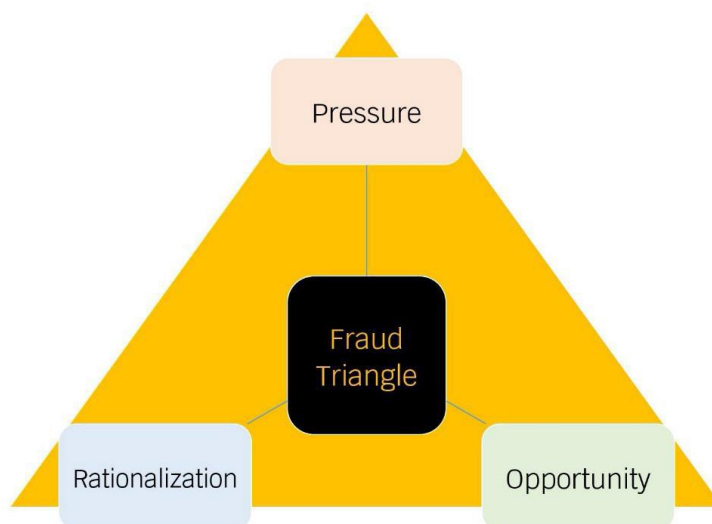
มาตรการป้องกันการทุจริต สามารถจะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบ และการปฏิบัติงาน ตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสม จะช่วยลดความเสี่ยงการทุจริตได้ ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยเป็นหลักประกันองค์กรในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้น ก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

จึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการค้นหา หรือระบุจุดอ่อน (Weakness) ของระบบต่าง ๆ ภายในองค์กร ที่อาจเป็นช่องให้เกิดการทุจริต และเป็นการมุ่งหาความเป็นไปได้ (Potential) ที่จะเกิดการกระทำการทุจริตในอนาคต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารองค์กร อย่างมีธรรมาภิบาล

๓.๑ วัตถุประสงค์หลักของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

- ๑) เพื่อสร้างมาตรการในการป้องกัน สกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริต
- ๒) เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจต่อการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ
- ๓) เพื่อเพิ่มมูลค่าขององค์กรต่อผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนเสียในระบบธรรมาภิบาล และความซื่อตรงขององค์กร
- ๔) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ

๓.๒ กรอบแนวคิด นิยามตามเกณฑ์ชี้วัดความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ กรอบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาสซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุมกำกับ การควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือการหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle) ตามหลักการและทฤษฎี Triangle Fraud ของ Dr. Ronald R. Cressey (๑๙๔๐) ซึ่งเป็นนักสังคมวิทยาและอาชญาวิทยา ชาวอเมริกัน ได้ให้สมมติฐาน ไว้ในหนังสือชื่อ Other's People Money

นอกจากหลักการและทฤษฎี Triangle Fraud ของ Dr. Ronald R.Cressey (๑๙๔๐) ยังมีทฤษฎี Four-Sided Diamond Fraud ของ David T.Wolfe and Dana R. Hermanson (๒๐๐๔) และทฤษฎี GONE Theory ของ Leonard J. Brook (๒๐๐๔) โดยหลักทฤษฎีทั้งสามได้กล่าวถึงสาเหตุจูงใจของพฤติกรรม ผู้กระทำผิดหรือสิ่งที่จะก่อให้เกิดการทุจริต ตามตารางดังนี้

Triangle Fraud	Four-sided Diamond	Gone Theory
๑. Opportunity	๑. Capability ๒. Opportunity	๑. G-Greed ๒. O-Opportunity
๒. Pressure ๓. Rationalization	๓. Incentive / Motive ๔. Rationalization	๓. N-Need ๔. E-Expectation

คำอธิบายความหมายของคำศัพท์ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต	
Opportunity	โอกาส เหตุการณ์ สถานการณ์ที่เอื้ออำนวย มีสิ่งล่อตาล่อใจเปิดโอกาสที่จะฉกฉวยผลประโยชน์เนื่องจากความบกพร่องหรือจุดอ่อนของระบบงาน หรือช่องว่างของกฎระเบียบที่เปิดโอกาสให้ทำได้
Pressure	ความกดดัน ความกดดัน และแรงกดดันเมื่อเกิดเหตุการณ์คับขันจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ มีความจำเป็นต้องการใช้เงิน
Incentive / Motive	แรงจูงใจ แรงบันดาลใจ มีสิ่งจูงใจ
Capability	ความสามารถ มีความสามารถที่ทำได้ที่เกิดจากอุปนิสัย ความสามารถเฉพาะตัวของผู้ปฏิบัติงาน และลักษณะงานเอื้อประโยชน์ที่จะประพฤติดิชอบและทำการทุจริตได้
Rationalization	มีเหตุผล มีเหตุผลเข้าข้างตนเองว่าสามารถทำได้ คนอื่นยังสามารถทำได้โดยไม่คิดว่าผิด มีความสามารถ และโอกาสที่เกิดจากตำแหน่งหน้าที่
Greed	ความโลภ เกิดความละโมภโลภมาก เห็นคนอื่นทำผิดแล้วไม่ได้รับการลงโทษจับไม่ได้ จึงหลงผิดอยากทำบ้าง ไม่พึงพอใจในสิ่งที่ตนมี
Need	ความต้องการอยากได้ ความต้องการหรือความจำเป็นที่ต้องการใช้เงิน จึงเป็นแรงกดดัน ให้ทำทุกสิ่งทำได้เพื่อให้ได้เงินมา
Expectation	ความคาดหวัง คาดหวังว่าสิ่งที่ตนกระทำไม่มีผู้อื่นล่วงรู้ และเอาผิดได้ หรือโอกาสที่จะถูกคนพบการกระทำที่ผิด ถูกจับได้และรับการลงโทษน้อยมาก

๓.๓ กรอบแนวคิดและนิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) โดยเฉพาะหลักการควบคุมการทุจริต คอร์รัปชัน (Corruption Control) ซึ่งหมายถึง การไม่กระทำและไม่สนับสนุนการทุจริต พร้อมทั้งร่วมมือกัน ควบคุมไม่ให้เกิดการทุจริตในองค์กร จึงเป็นหลักการบริหารจัดการที่มุ่งสู่การเป็นการเป็นราชการใสสะอาด สามารถสกัดกั้น ลด และ ปดโอกาสการทุจริตและประพฤติมิชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) จึงเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการดำเนินงานของสวนราชการ ให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

นิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	
ศัพท์เฉพาะ	คำอธิบาย
ความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk)	ความเสี่ยง : เหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอนและมีความเป็นไปได้ที่อาจเกิดขึ้น
	ทุจริต : การใช้อำนาจรัฐในทางที่ผิด : การดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบและการรับสินบน หรืออาจการก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงานในอนาคต
	ปัญหา หรือความต้องการ : ของผู้รับบริการ หรือ ธุรกิจตัวกลาง” หรือ Third Party หรือ Customs Broke หรือที่เรียกชื่ออย่างอื่น สำหรับด้านการอนุมัติ อนุญาต ให้ถือ ว่าเป็นความเสี่ยงการทุจริตเนื่องจากความยุ่งยาก (Pain point) อุปสรรคของหรือ ความต้องการของผู้ขอรับบริการ ในแต่ละจุดสัมผัสของการให้บริการเป็นจุดเสี่ยงหรือ เป็นสื่อการเรียกร้องผลประโยชน์ที่ไม่สมควร ไม่ว่าจะเป็นมูลค่าเท่าใด นำสู่การจ่ายเงิน และค่าธรรมเนียมระบบ หรืออาจมีการเอื้อประโยชน์ หรือการตอบแทนบุญคุณ ในรูปแบบต่าง ๆ อาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ ส่วนรวม
สินบน Bribery	สินบน Bribery ISO ๓๗๐๐๑ : ได้ให้ความหมายสินบน หมายถึง การเสนอ การสัญญา การให้การรับ การเรียกร้องผลประโยชน์ที่ไม่สมควร ไม่ว่าจะเป็นมูลค่าเท่าใด (ผลประโยชน์ นั้นเป็นได้ทั้งในรูปตัวเงินและ ไม่ใช่ตัวเงิน) ทั้งทางตรงและทางอ้อม และไม่ ว่าจะเป็น สถานที่ใด ๆ ก็ตาม โดยเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการโน้มน้าว หรือ ต อ บ แ ท น เพื่อให้ บุ ค ค ล ก ระ ทำ หรือ ละ เว้น การกระทำอัน เกี่ยว ข้อง กับการ ดำเนินการตามหน้าที่ของบุคคลนั้น (ตามความหมายของ ISO ๓๗๐๐๑ “offering, promising, giving, accepting or soliciting of an undue advantage of any value (which could be financial or non-financial), directly or indirectly, and irrespective of location(s), in violation of applicable law, as an inducement or reward for a person acting or refraining from acting in relation to the performance of that person’s duties. (ที่มา ๑ : Bureau Veritas Certification Services The Implementation of ISO ๓๗๐๐๑ with Gift Giving and Receiving)

นิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	
การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยา	มาตรา ๑๒๘ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของ เจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๓ ให้นิยาม “การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดตาม ธรรมจรรยา” หมายความว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติ หรือ บุคคลที่ ให้กันในโอกาสต่าง ๆ โดยปกติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือ วัฒนธรรม หรือให้กัน ตามมารยาทที่ปฏิบัติกัน
ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	เป็นขั้นตอนในการค้นหาว่ามีรูปแบบ หรือเหตุการณ์ที่อาจจะความเสี่ยงการทุจริตในอนาคต
โอกาส (Likelihood)	โอกาสหรือความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต
ผลกระทบ (Impact)	ผลกระทบจากเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น ทั้งที่เป็นตัวเงินหรือไม่เป็นตัวเงิน
ระดับความรุนแรง ของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score)	คะแนนรวมที่แสดงให้เห็นถึงระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต ที่เป็นผลจากการ ประเมินความเสี่ยงการทุจริต จาก ๒ ปัจจัย คือ โอกาสเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact)
ผู้รับผิดชอบความเสี่ยงการทุจริต (Risk Owner)	ผู้ปฏิบัติงานหรือรับผิดชอบ กระบวนการหรือโครงการ

๓.๔ แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริต สามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงการทุจริตได้ การประเมินความเสี่ยงการทุจริตจึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการ ค้นหา หรือระบุจุดอ่อน (Weakness) ของระบบต่าง ๆ ภายในองค์กร ที่อาจเป็นช่องให้เกิดการทุจริต และเป็นการมุ่งหาความเป็นไปได้ (Potential) ที่จะเกิดการกระทำการทุจริตในอนาคต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล จึงเป็นเรื่องที่ทุกองค์กรจำเป็นต้องทำ เพราะหากองค์กรได้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจะเป็นหลักประกันความเชื่อมั่นให้องค์กรในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มี โอกาสเกิดการทุจริต หรือหากมีโอกาสที่จะเกิดการทุจริต องค์กรก็จะสามารถบริหารจัดการ และหามาตรการมาป้องกันได้หรือหากเกิดความเสียหายก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่ได้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๓.๕ ปัจจัยสำเร็จในการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

๑) ความมุ่งมั่นของผู้นำองค์กร ในการวางระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตขององค์กร ที่ยอมรับว่า ความเสี่ยงการทุจริตมีอยู่จริง หากมีประเด็นการทุจริตต้องยกระดับเป็นบทเรียนเพื่อเรียนรู้และหาแนวทางการบริหารจัดการป้องกันการเกิดซ้ำ กฎเกณฑ์สำคัญที่ช่วยผลักดันให้องค์กรเติบโตไม่ไขว่ความสามารถในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงการทุจริต แต่คือการทำหน้าที่ผู้นำองค์กรต้องทำให้เรื่องของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตเป็นนโยบายและแนวทางที่ทุกส่วนจะต้องนำไปปฏิบัติ

๒) ความเข้าใจเรื่องความเสี่ยงการทุจริตในทิศทางเดียวกันของคนในองค์กร

๓) กำหนดกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตอย่างทั่วถึงทั้งองค์กรและกระทำการอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ มีตัวแทนผู้เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงการทุจริตต้องมีความเที่ยงธรรม ด้วยการมองจากบุคคลภายนอก มองไปที่กระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน (Outside in) และอาจให้มีผู้แทนจากภายนอก เช่น ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงการทุจริตเพื่อให้มีมุมมองที่รอบด้าน

๔) มีการเปิดเผยแผนและผลของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตในเว็บไซต์ของหน่วยงาน และมีการสื่อสารภายในหน่วยงาน ติดตามประเมินผลเพื่อวัดประสิทธิผลของแผนบริหารจัดการความเสี่ยง การทุจริตอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากรูปแบบความเสี่ยงการทุจริตอาจมีการเปลี่ยนแปลง มาตรการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริตที่กำหนดไว้เพียงพอหรือไม่ และมาตรการที่กำหนดไว้ใช้ได้จริงหรือใช้ไม่ได้จริง แต่ไม่ได้ผล และสร้างความตระหนัก (Awareness) เรื่องความเสี่ยงการทุจริตในองค์กร

๓.๖ กรอบตามหลักมาตรฐาน Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO) และ ISO ๓๗๐๐๑:๒๐๑๖

๓.๖.๑ COSO ๒๐๑๓ กรอบหลักการควบคุมภายในองค์กร (Control Environment) ตามมาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ (Committee of Sponsoring Organizations ๒๐๑๓) ซึ่งมาตรฐาน COSO เป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับมาตั้งแต่เริ่มออกประกาศใช้เมื่อปี ๑๙๙๒ โดยที่ผ่านมา มีการออกแนวทางด้านการควบคุมภายใน เพิ่มเติมอีก ๓ ครั้ง คือ ครั้งแรกเมื่อปี ๒๐๐๖ เป็นแนวทางด้านการทำรายงานทางการเงิน Internal Control over Financial Report Guidance for Small Public Companies ครั้งที่ ๒ เมื่อปี ๒๐๐๙ เป็นแนวทาง ด้านการกำกับ ติดตาม Guidance on Monitoring of Internal Control ครั้งที่ ๓ ในปี ๒๐๑๓ เป็นแนวทางเพิ่มเติมด้านการควบคุมภายใน Internal Control – Integrated Framework : Framework and Appendices การปรับปรุงในปี ๒๐๑๓ นี้ ยังคงยึดกรอบแนวคิดเดิมของปี ๑๙๙๒ ที่กำหนดให้มีการควบคุม ภายใน แต่เพิ่มเติมในส่วนอื่น ๆ ให้ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มเติมเรื่องการสอดส่องในภาพรวม ของการกำกับดูแลกิจการ ดังนั้น การควบคุมภายใน จึงถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการที่จะตอบสนองต่อความคาดหวังของกิจการในการป้องกันเฝ้าระวังและตรวจสอบ การทุจริตภายในกิจการ COSO ได้ผลักดันให้กิจการ ต่าง ๆ ทำการขับเคลื่อน The Three Lines of Defense และถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของ Internal Control Framework

๓.๖.๒ มาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบ ๑๗ หลักการ ดังนี้

Source : COSO framework พฤษภาคม 2013

องค์ประกอบที่ ๑: สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

- หลักการที่ ๑ - องค์กรยึดหลักความซื่อตรงและจริยธรรม
- หลักการที่ ๒ - คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกำกับดูแล
- หลักการที่ ๓ - คณะกรรมการและฝ่ายบริหาร มีอำนาจการสั่งการชัดเจน
- หลักการที่ ๔ - องค์กร จูงใจ รักษาไว้ และจูงใจพนักงาน
- หลักการที่ ๕ - องค์กรผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๒: การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

- หลักการที่ ๖ - กำหนดเป้าหมายชัดเจน
- หลักการที่ ๗ - ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม
- หลักการที่ ๘ - พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต
- หลักการที่ ๙ - ระบุและประเมินความเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๓: กิจกรรมควบคุม (Control Activities)

- หลักการที่ ๑๐ - ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้
- หลักการที่ ๑๑ - พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม
- หลักการที่ ๑๒ - ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้

องค์ประกอบที่ ๔: สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

- หลักการที่ ๑๓ - องค์กรมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ
- หลักการที่ ๑๔ - มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร ให้การควบคุมภายในดำเนินต่อไปได้
- หลักการที่ ๑๕ - มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็นที่อาจกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๕: กิจกรรมบำบัดติดตามและประเมินผล (Monitoring Activities)

- หลักการที่ ๑๖ - ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน
- หลักการที่ ๑๗ - ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในทันเวลาและเหมาะสม

๓.๖.๓ กรอบหรือภาระงานในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๔ กระบวนการ ดังนี้

Corrective : แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้ว่าจะเกิด สิ่งที่มีประวัติอยู่แล้ว ทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดขึ้น ซ้ำอีก

Detective : เผื่อระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบตั้งแต่แรก ตั้งข้อบ่งชี้บางเรื่องที่น่าสงสัยทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาะแสนั้นแก่ผู้บริหาร

Preventive : ป้องกัน หลีกเลี่ยง พฤติกรรมที่นำไปสู่การสุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิด ในส่วนพฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำอีก (Known Factor) ทั้งที่รู้ว่าจะทำไป มีความเสี่ยงต่อการทุจริต จะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ ไม่เปิดช่องว่างให้การทุจริตเข้ามาได้อีก

Forecasting : การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่จะเกิดขึ้นและป้องกันป้องปราม ล่วงหน้าในเรื่องประเด็นที่ไม่คุ้นเคย ในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้า ในอนาคต (Unknown Factor) ๔) COSO ๒๐๑๗ (COSO ERM ๒๐๑๗) COSO ๒๐๑๗ Enterprise Risk Management integrating with Strategy and Performance มุ่งชี้ให้เห็นถึงการเชื่อมโยงการทำงานของกลไกการบริหารความเสี่ยงองค์กรเข้ากับกลยุทธ์ และการดำเนินงานขององค์กร ความเสี่ยงการทุจริตจึงเป็นหัวใจสำคัญเพื่อเป็นกลไกในการผลักดันให้องค์กรบริหาร ความเสี่ยงการทุจริตที่มีประสิทธิภาพและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Enhancement) ให้กับองค์กร

๓.๖.๔ COSO ๒๐๑๗ (COSO ERM ๒๐๑๗) COSO ๒๐๑๗ Enterprise Risk Management integrating with Strategy and Performance มุ่งชี้ให้เห็นถึงการเชื่อมโยงการทำงานของกลไกการบริหารความเสี่ยงองค์กรเข้ากับกลยุทธ์ และการดำเนินงานขององค์กร ความเสี่ยงการทุจริตจึงเป็นหัวใจสำคัญเพื่อเป็นกลไกในการผลักดันให้กับองค์กรบริหาร ความเสี่ยงการทุจริตที่มีประสิทธิภาพและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Enhancement) ให้กับองค์กร องค์ประกอบของกระบวนการบริหารความเสี่ยงองค์กร มี ๕ องค์ประกอบ ดังนี้

๑) Governance and Culture (การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร) ประกอบด้วย บทบาทของคณะกรรมการ โครงสร้างการดำเนินงานตามเป้าหมายกลยุทธ์ การกำหนด วัฒนธรรมที่พึงประสงค์ การยึดมั่นต่อค่านิยมองค์กร และการสร้างความเข้มแข็งด้านทุนมนุษย์

๒) Strategy & Objective Setting (กลยุทธ์และวัตถุประสงค์องค์กร) ประกอบด้วย การวิเคราะห์บริบทของธุรกิจ การกำหนดระดับความสามารถในการรับความเสี่ยง การประเมินทางเลือก ของกลยุทธ์จัดการความเสี่ยงองค์กร และการวางแผนประสิทธิผลทางธุรกิจภายใต้ความเสี่ยง

๓) Performance (เป้าหมายผลการดำเนินงาน) ประกอบด้วย การระบุความเสี่ยง การประเมินระดับความรุนแรง การจัดลำดับความเสี่ยง การตอบสนองความเสี่ยง และการพิจารณาภาพรวม ของความเสี่ยงองค์กรทั้งหมด

๔) Review & Revision (การทบทวนและปรับปรุง) ประกอบด้วย การประเมิน ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการบริหารความเสี่ยง การทบทวนความสามารถในการจัดการและระดับความเสี่ยง และการปรับปรุงพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงองค์กร

๕) Information, Communication & Reporting (สารสนเทศ การสื่อสารและการรายงาน) ประกอบด้วย การใช้สารสนเทศสนับสนุนการบริหารความเสี่ยง การใช้ช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ สนับสนุนการบริหารความเสี่ยง และการรายงานความสำเร็จการดำเนินการ รวมทั้งวัฒนธรรมความเสี่ยงที่เกิดขึ้น สิ่งที่ COSO พยายามมุ่งเน้นนำเสนอในการปรับปรุงนี้ คือการแสดงให้เห็นว่าการบริหาร ความเสี่ยงองค์กรนั้น เกี่ยวของเชื่อมโยงกับการสร้างคุณค่าผ่านกลยุทธ์และตัวแบบธุรกิจขององค์กรอย่างแท้จริง “Good risk management and internal control are necessary for long term success of all organizations.” – COSO (บทความจาก TRIS Academy Club Issue ๔ January ๒๐๑๘, "Organizational Excellence" โดย ดร.สุรเดช จง วรรณศิริผู้อำนวยการ สถาบันวิทยาการจัดการทริส คอร์ปอเรชั่น)

๓.๖.๕ การบริหารความเสี่ยงขององค์กร หรือ ERM นั้นเป็นแนวคิดในการบริหารความเสี่ยงแบบใหม่ ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดแบบเดิมหลายประการที่สำคัญมี ดังนี้

แบบเดิม	ERM
ทำแยกเป็นส่วน ๆ หรือฝ่าย ๆ	ทำแบบบูรณาการทั่วทั้งองค์กร
บริหารแบบตั้งรับ (รอให้เกิดปัญหาแล้วค่อยแก้ไข)	บริหารแบบเชิงรุก (ป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น)
ทำเป็นครั้งคราวหรือเฉพาะกิจ	ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
มุ่งเน้นด้านลบเพื่อลดความเสียหาย	มุ่งเน้นด้านบวกด้วยโดยแสวงหาโอกาสที่จะเป็นประโยชน์แก่องค์กร ควบคู่กับด้านลบ

๓.๖.๖ ISO ๓๗๐๐๑:๒๐๑๖ Anti-bribery Management Systems : ABMS ISO ๓๗๐๐๑ มาตรฐานระบบการจัดการการต่อต้านการติดสินบน (anti-bribery management systems)

ซึ่งองค์กรระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐาน (ISO International Standardized Organization) ประกาศเมื่อ ปี ๒๕๕๘ ครอบคลุมตั้งแต่การจัดตั้งระบบ กระบวนการดำเนินการ การอ้าง รักษา และการปรับปรุง พัฒนาระบบการจัดการการติดสินบน ต้องมีการดำเนินการด้วยมาตรการอย่างเป็นระบบที่สมเหตุสมผล เหมาะสมเพียงพอเพื่อป้องกันการติดสินบน ที่ครอบคลุม โครงสร้าง STRUCTURE OF ISO ๓๗๐๐๑ STANDARD ประกอบด้วย

๑. Scope ขอบเขต
๒. Normative references การอ้างอิงตามกฎเกณฑ์
๓. Term and Definitions ข้อกำหนดและคำจำกัดความ
๔. Context of the organization บริบทขององค์กร
๕. Leadership ความเป็นผู้นำ
๖. Planning การวางแผน
๗. Support การสนับสนุน
๘. Operation การทำงาน
๙. Performance Evaluation การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- ๑๐.Improvement การปรับปรุง

ในสวนโครงสร้างของ ISO ๓๗๐๐๑ ข้อ ๔ ได้กำหนดให้มีหลักการประเมินความเสี่ยงการติดสินบน (Bribery Risk Assessment)

๓.๗ ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

คู่มือนี้จะแบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับสินบน ออกเป็น ๔ ประเด็น ดังนี้

๑. การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘
๒. การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓. การจัดซื้อจัดจ้าง
๔. การบริหารงานบุคคล

๓.๘ วิธีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต (จากคู่มือแนวทางประเมินความเสี่ยงการทุจริต สำนักงาน ป.ป.ท.) มีขั้นตอนหลัก ๕ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการงานหรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต หน่วยงานจะต้องค้นหากระบวนการซึ่งเป็นภารกิจงานหลักของหน่วยงานที่มีความเสี่ยงการทุจริต การค้นหาความเสี่ยงการทุจริตอาจค้นหาจากความเสี่ยงที่เคยเกิดหรือคาดว่าจะเกิดข้างสูง มีประวัติอยู่แล้ว (Known Factor) และไม่เคยเกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด (Unknown Factor) ในขั้นตอนนี้เป็นการตั้งสมมุติฐาน หรือเป็นการพยากรณ์ล่วงหน้า ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเพิ่มเติม (Scenario) เป็นการมองข้อมูลไปข้างหน้า (Forward looking information) โดยไม่คำนึงว่าหน่วยงานมีมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้วหรือไม่ โดยการมองความเสี่ยงการทุจริต ด้วยข้อมูลที่เลวร้ายที่สุด (Worst Case) หลักการที่สำคัญ ต้องไม่เอาปัญหาหรือข้อจำกัดจากการบริหารงานในปัจจุบัน เช่น ทรัพยากร คน พาหนะ ระบบเทคโนโลยี ไม่มีหรือไม่พอบุคลากรไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ไม่มีจิตสำนึก ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่การดำเนินงานอาจไม่บรรลุเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต เป็นขั้นตอนหลังจากที่หน่วยงานตกลงร่วมกันว่าจะนำกระบวนการใดมาจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงาน หลังจากนั้นให้หน่วยงานนำกระบวนการนั้นมาระบุรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานในกระบวนการนั้น และทำการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตในแต่ละขั้นตอน โดยการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตให้อธิบายรายละเอียดเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริตว่ามีรูปแบบพฤติกรรมทุจริตในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงานของกระบวนการหรือโครงการ ที่ทำการประเมิน ให้ละเอียดและชัดเจนมากที่สุดว่า ใคร ทำอะไร อย่างไร เพื่ออะไร โดยเฉพาะรายละเอียดในส่วนที่เจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปมีพฤติกรรมทุจริตอย่างไร โดยผู้ปฏิบัติงานหรือรับผิดชอบกระบวนการหรือโครงการ (Risk Owners) และตัวแทนของหน่วยงานอาจมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกด้วยก็ได้ เนื่องจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริต Risk Owners ส่วนใหญ่ไม่ยอมรับหรือบิดเบือนในความบกพร่องของตนเอง ผู้ประเมินความเสี่ยงการทุจริตจึงไม่ใช่ Risk Owners เท่านั้น

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

หน่วยงานต้องกำหนดเกณฑ์สำหรับใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจาก ๒ ปัจจัย คือด้านโอกาส (Likelihood) และด้านผลกระทบ (Impact) และการให้คะแนนทั้ง ๒ ปัจจัย รายละเอียด ดังนี้

➢ โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยงในช่วงเวลาหนึ่ง ในรูปของความถี่ หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ

➢ ผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น โดยสามารถแบ่งเป็นผลกระทบทางการเงินและผลกระทบที่ไม่ใช่การเงินในคู่มือนี้เป็นเพียงตัวอย่างในการกำหนดเกณฑ์โอกาสที่จะเกิดการทุจริต (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) ทั้งนี้หน่วยงานต้องเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตามความเหมาะสมของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

หลังจากหน่วยงานระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการแล้ว หลังจากนั้นหน่วยงานต้องให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริตในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงาน โดยการให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริตโดยพิจารณาจากขั้นตอนการดำเนินงานพิจารณา จาก ๒ ปัจจัย คือ โอกาสเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) จะได้ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score) ว่าอยู่ในระดับ สูงมาก สูง ปานกลาง หรือต่ำ ตามเกณฑ์ที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ โดยตารางการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต การให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริต และระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

Risk Score					
โอกาสเกิด (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง (๕X๑= ๕)	สูง (๕X๒=๑๐)	สูงมาก (๕X๓= ๑๕)	สูงมาก (๕X๔=๒๐)	สูงมาก (๕X๕= ๒๕)
๔	ต่ำ (๔X๑= ๔)	ปานกลาง (๔X๒=๘)	สูง (๔X๓=๑๒)	สูงมาก (๔X๔=๑๖)	สูงมาก (๔X๕= ๒๐)
๓	ต่ำ (๓X๑=๓)	ปานกลาง (๓X๒=๖)	ปานกลาง (๓X๓= ๙)	สูง (๓X๔=๑๒)	สูงมาก (๓X๕=๑๕)
๒	ต่ำ (๒X๑=๒)	ต่ำ (๒X๒=๔)	ปานกลาง (๒X๓=๖)	ปานกลาง (๒X๔=๘)	สูง (๒X๕=๑๐)
๑	ต่ำ (๑X๑=๑)	ต่ำ (๑X๒=๒)	ต่ำ (๑X๓=๓)	ต่ำ (๑X๔=๔)	ปานกลาง (๑X๕=๕)

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

เขียว	หมายถึง ความเสี่ยงระดับ ต่ำ (น้อยกว่า ๕ คะแนน)
เหลือง	หมายถึง ความเสี่ยงระดับ ปานกลาง (๕ – ๙ คะแนน)
ส้ม	หมายถึง ความเสี่ยงระดับ สูง (๑๐ – ๑๔ คะแนน)
แดง	หมายถึง ความเสี่ยงระดับ สูงมาก (๑๕ คะแนนขึ้นไป)

ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต มาตรการ หมายถึง วิธีการหรือแนวทางที่กำหนดขึ้นเพื่อควบคุม หรือลดโอกาสความเสี่ยงการทุจริต โดยความเสี่ยงการทุจริตที่อยู่ในโซนสีแดง (Red Zone) จะถูกเลือกมาทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตเป็นลำดับแรก ส่วนลำดับความเสี่ยงที่อยู่ในโซนสีส้ม สีเหลือง จะถูกเลือกในลำดับต่อ มามาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอาจมีหลากหลายวิธีการ หน่วยงานควรทำการคัดเลือกวิธีที่ดีที่สุด และประเมินความคุ้มค่าและเหมาะสมกับระดับความเสี่ยงการทุจริตที่ได้จากการประเมินมาประกอบด้วย

การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ให้นำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการ หรือโครงการที่ทำการประเมินของหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน (Key Controls in place) มาทำการประเมินว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด ดี พอใช้ หรืออ่อน เพื่อพิจารณาจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม (Further Actions to be Taken) โดยมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต ควรเชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกับความเสี่ยงที่ประเมินไว้ และต้องมีการติดตามเพื่อประเมินการบริหารความเสี่ยงการทุจริตในกิจกรรมตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ที่กำหนดไว้เพื่อเป็นการยืนยันผลว่ามาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด หรืออาจต้องเพิ่มเติมหรือปรับแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตใหม่ หากพบว่ารูปแบบการทุจริต หรือมีสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

๔. การประเมินความเสี่ยงและมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวกับสินบน

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๔.๑ เกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood) และระดับความรุนแรงและผลกระทบ (Impact)

๔.๑.๑ ด้านการอนุญาตจดทะเบียนสถานคุ้มครองเอกชนเพื่อช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	โอกาสเกิดการทุจริตมากกว่า ๕ ครั้ง ต่อปี
๔	โอกาสเกิดการทุจริต ๓ - ๔ ครั้ง ต่อปี
๓	โอกาสเกิดการทุจริต ๒ - ๓ ครั้ง ต่อปี
๒	โอกาสเกิดการทุจริต ๑ - ๒ ครั้ง ต่อปี
๑	โอกาสเกิดการทุจริตไม่เกิน ๑ ครั้งต่อปี

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	เกิดความเสียหายต่อภาพลักษณ์และชื่อเสียงขององค์กร กรณีที่เจ้าหน้าที่ถูกลงโทษ ข้อมูลความผิดเข้าสู่กระบวนการทางยุติธรรม
๔	มีการร้องเรียนต่อสื่อมวลชน และปรากฏเป็นข่าว
๓	มีการยื่นเรื่องร้องเรียนพฤติกรรมที่มีชอบของเจ้าหน้าที่
๒	มีการสอบถามหรือพาดพิงถึงประพฤติกรรมที่มีชอบของเจ้าหน้าที่
๑	แทบจะไม่มี

๔.๑.๒ ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่การบริหารกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	โอกาสเกิดการทุจริตสูงมาก (ร้อยละ ๑๐ ขึ้นไป)
๔	โอกาสเกิดการทุจริตสูง (ไม่เกินร้อยละ ๑๐)
๓	โอกาสเกิดการทุจริตเกิดขึ้นบ้างบางครั้ง (ไม่เกินร้อยละ ๕)
๒	โอกาสเกิดการทุจริตเกิดขึ้นน้อยมาก (ไม่เกินร้อยละ ๓)
๑	โอกาสเกิดการทุจริตแทบไม่มีโอกาสเกิดขึ้นเลย
ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	มากกว่าร้อยละ ๒๐ ของผู้ได้รับประโยชน์ที่แท้จริงจากเงินกองทุนเพื่อการป้องกันและ ปราบปรามการค้ามนุษย์ไม่ได้รับเงินสนับสนุน
๔	ไม่เกินร้อยละ ๒๐ ของผู้ได้รับประโยชน์ที่แท้จริงจากเงินกองทุนเพื่อการป้องกันและ ปราบปรามการค้ามนุษย์ไม่ได้รับเงินสนับสนุน
๓	ไม่เกินร้อยละ ๑๕ ของผู้ได้รับประโยชน์ที่แท้จริงจากเงินกองทุนเพื่อการป้องกันและ ปราบปรามการค้ามนุษย์ไม่ได้รับเงินสนับสนุน
๒	ไม่เกินร้อยละ ๑๐ ของผู้ได้รับประโยชน์ที่แท้จริงจากเงินกองทุนเพื่อการป้องกันและ ปราบปรามการค้ามนุษย์ไม่ได้รับเงินสนับสนุน
๑	ไม่เกินร้อยละ ๕ ของผู้ได้รับประโยชน์ที่แท้จริงจากเงินกองทุนเพื่อการป้องกันและ ปราบปรามการค้ามนุษย์ไม่ได้รับเงินสนับสนุน

๔.๑.๓ ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง

โอกาสเกิดการทุจริต	
๕	โอกาสเกิดการทุจริตสูงมาก (ร้อยละ ๑๐ ขึ้นไป)
๔	โอกาสเกิดการทุจริตสูง (ร้อยละ ๕ - ๑๐)
๓	โอกาสเกิดการทุจริตเกิดขึ้นบ้างบางครั้ง (ร้อยละ ๓ - ๕)
๒	โอกาสเกิดการทุจริตเกิดขึ้นน้อยมาก (ร้อยละ ๑ - ๓)
๑	โอกาสเกิดการทุจริตไม่มีโอกาสเกิดขึ้นเลย

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	มีผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เกิดข้อร้องเรียนส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงและภาพลักษณ์องค์กร
๔	มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงาน
๓	มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย (Customer/User)
๒	มีผลทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงานของโครงการ
๑	มีผลกระทบต่อกระบวนการภายใน (Internal Process)

๔.๑.๔ ด้านการบริหารงานบุคคล

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	โอกาสเกิดการทุจริตมากกว่า ๕ ครั้ง ต่อปี
๔	โอกาสเกิดการทุจริต ๓ - ๔ ครั้ง ต่อปี
๓	โอกาสเกิดการทุจริต ๒ - ๓ ครั้ง ต่อปี
๒	โอกาสเกิดการทุจริต ๑ - ๒ ครั้ง ต่อปี
๑	โอกาสเกิดการทุจริตไม่เกิน ๑ ครั้งต่อปี

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	เกิดความเสียหายต่อภาพลักษณ์และชื่อเสียงขององค์กร กรณีที่เจ้าหน้าที่ถูกลงโทษ ข้อมูลความผิดเข้าสู่กระบวนการทางยุติธรรม
๔	มีการร้องเรียนต่อสื่อมวลชน และปรากฏเป็นข่าว
๓	มีการยื่นเรื่องร้องเรียนพฤติกรรมที่มีขอบของเจ้าหน้าที่
๒	มีการสอบถามหรือพาดพิงถึงประพฤติกรรมที่มีขอบของเจ้าหน้าที่
๑	แทบจะไม่มี

ระดับความรุนแรงของความเสียหายการทุจริต

Risk Score					
โอกาสเกิด (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง (๕x๑= ๕)	สูง (๕x๒=๑๐)	สูงมาก (๕x๓= ๑๕)	สูงมาก (๕x๔=๒๐)	สูงมาก (๕x๕= ๒๕)
๔	ต่ำ (๔x๑= ๔)	ปานกลาง (๔x๒=๘)	สูง (๔x๓=๑๒)	สูงมาก (๔x๔=๑๖)	สูงมาก (๔x๕= ๒๐)
๓	ต่ำ (๓x๑=๓)	ปานกลาง (๓x๒=๖)	ปานกลาง (๓x๓= ๙)	สูง (๓x๔=๑๒)	สูงมาก (๓x๕=๑๕)
๒	ต่ำ (๒x๑=๒)	ต่ำ (๒x๒=๔)	ปานกลาง (๒x๓=๖)	ปานกลาง (๒x๔=๘)	สูง (๒x๕=๑๐)
๑	ต่ำ (๑x๑=๑)	ต่ำ (๑x๒=๒)	ต่ำ (๑x๓=๓)	ต่ำ (๑x๔=๔)	ปานกลาง (๑x๕=๕)

ระดับความรุนแรงของความเสียหายการทุจริต

เขียว	หมายถึง ความเสี่ยงระดับ	ต่ำ (น้อยกว่า ๕ คะแนน)
เหลือง	หมายถึง ความเสี่ยงระดับ	ปานกลาง (๕ – ๙ คะแนน)
ส้ม	หมายถึง ความเสี่ยงระดับ	สูง (๑๐ – ๑๔ คะแนน)
แดง	หมายถึง ความเสี่ยงระดับ	สูงมาก (๑๕ คะแนนขึ้นไป)

๔.๒ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (L x I)			
			Likelihood	Impact	Risk score	ระดับ ความ เสี่ยง
ด้านการอนุญาตจดทะเบียนสถานคุ้มครองเอกชนเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์						
๑	เจ้าหน้าที่เรียกรับค่าตอบแทน การอำนวยความสะดวกในการยื่น คำขอ	เจ้าหน้าที่เรียกรับค่าตอบแทน การอำนวยความสะดวกในการ ยื่นคำขอ	๑	๔	๔	ต่ำ
๒	เจ้าหน้าที่ประวิงเวลาในการตรวจ เอกสารเพื่อเรียกรับค่าตอบแทน การดำเนินการ	เจ้าหน้าที่ประวิงเวลาในการตรวจ เอกสารเพื่อเรียกรับค่าตอบแทน การดำเนินการ	๑	๔	๔	ต่ำ
๓	ยื่นคำขอจัดตั้งสถานเอกชนให้ สินบนผู้มีอำนาจในการพิจารณา อนุญาตให้จัดตั้งสถานเอกชน	ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งสถานเอกชนให้ สินบนผู้มีอำนาจในการพิจารณา อนุญาตจัดให้ตั้งสถานเอกชน	๑	๔	๔	ต่ำ
๔	การออกใบอนุญาตให้จัดตั้งสถาน คุ้มครองเอกชน	เจ้าหน้าที่เรียกรับค่าดำเนินการ การออกใบอนุญาต	๑	๔	๔	ต่ำ
ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่การบริหารกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์						
๑	การรับเอกสารการขอรับสนับสนุน เงินกองทุนเพื่อการป้องกันและ ปราบปรามการค้ามนุษย์	เจ้าหน้าที่ประวิงเวลาในการตรวจ เอกสารเพื่อเรียกรับ ค่าดำเนินการ	๒	๓	๖	ปาน กลาง
		เจ้าหน้าที่สร้างเงื่อนไขเพิ่มเติมใน ขั้นตอนการตรวจรับเอกสาร เพื่อ เรียกรับผลประโยชน์	๒	๓	๖	ปาน กลาง
๒	การเบิกจ่าย/โอนเงิน	เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงินของกองทุน ป้องกันและปราบปรามการค้า มนุษย์ ยักยอกถ่ายโอนเงินจาก บัญชีของกองทุนไปใช้เพื่อ ประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้อง	๒	๓	๖	ปาน กลาง
		เจ้าหน้าที่กองทุนเพื่อการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ มี การเรียกรับผลประโยชน์เพื่อ เร่งรัดการเบิกจ่าย	๒	๓	๖	ปาน กลาง
		เจ้าหน้าที่กองทุนเพื่อการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ ปกปิดหรือแก้ไขข้อมูลการ เบิกจ่ายในระบบ เพื่อนำเงินส่วน ต่างไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือพวกพ้อง	๒	๓	๖	ปาน กลาง

ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (L x I)			
			Likelihood	Impact	Risk score	ระดับ ความ เสี่ยง
๓	คณะอนุกรรมการ ประชุมพิจารณา กลั่นกรองก่อนเสนอคณะกรรมการ บริหารกองทุนป้องกันและ ปราบปรามการค้ามนุษย์	อนุกรรมการบางคน ให้ความเห็น อันเป็นการชี้แนะเพื่อเอื้อประโยชน์ ให้แก่ตนเองหรือพวกพ้องในการ พิจารณาให้ความเห็นชอบให้ได้รับ เงินสนับสนุนจากเงินกองทุนฯ เพื่อเรียกรับเงินหรือผลประโยชน์ อื่นใดในภายหลัง	๒	๔	๘	ปาน กลาง
		อนุกรรมการบางคน ข้องเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงานของ ฝ่ายเลขานุการฯ โดยสั่งการให้ ดำเนินการบางอย่างโดยมิชอบ เพื่อเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่ ตนเองและพวกพ้อง	๒	๔	๘	ปาน กลาง
		อนุกรรมการบางคน มีส่วนได้ส่วน เสียในการพิจารณาโดยไม่ได้แจ้ง ให้ที่ประชุมทราบ	๒	๔	๘	ปาน กลาง
๔	การอนุมัติของคณะกรรมการ บริหารกองทุนเพื่อการป้องกันและ ปราบปรามการค้ามนุษย์	กรรมการฯ บางท่านใช้อำนาจ หน้าที่ในการชี้แนะคณะกรรมการฯ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้พวกพ้องให้ ได้รับการสนับสนุนเงินจาก กองทุนเพื่อการป้องกันและ ปราบปรามการค้ามนุษย์	๒	๔	๘	ปาน กลาง
		กรรมการบริหารกองทุนฯ บางคน ข้องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ ฝ่ายเลขานุการฯ โดยสั่งการให้ ดำเนินการบางอย่างโดยมิชอบ เพื่อเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่ ตนเองหรือพวกพ้อง	๒	๔	๘	ปาน กลาง
		กรรมการบริหารกองทุนฯ บางคน มีส่วนได้ส่วนเสียในการพิจารณา โดยไม่ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบ	๒	๔	๘	ปาน กลาง

ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (L x I)			
			Likelihood	Impact	Risk score	ระดับ ความ เสี่ยง
ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง						
๑	การจัดทำแผนและประกาศเผยแพร่แผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปี	ไม่มีการจัดทำและเผยแพร่แผนการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้เกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส	๑	๑	๑	ต่ำ
๒	การจัดทำร่างขอบเขตของงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะ (TOR)	มีการประสานกับบริษัทหรือผู้ที่จะมาเป็นคู่สัญญาตั้งแต่เริ่มต้นเพื่อกำหนดคุณลักษณะ (TOR) ซึ่งไม่มีการกำหนดขึ้นอย่างแท้จริง แต่เป็นการนำร่าง TOR ดังกล่าวมาให้คณะกรรมการเป็นผู้กำหนด	๒	๕	๑๐	สูง
		การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะคุณสมบัติเฉพาะ เพื่อเอื้อประโยชน์ ต่อผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง โดยกำหนดคุณสมบัติกำกวมไม่ชัดเจน หรือกำหนดคุณสมบัติยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง หรือผู้รับจ้างรายใดรายหนึ่ง ไม่เปิดกว้างเป็นการทั่วไป ทำให้ไม่เกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรม	๒	๕	๑๐	สูง
		มีการกำหนดขอบเขตงานหรือเงื่อนไขใน TOR ที่เกินความจำเป็น เพื่อให้มีการประมาณการราคาในส่วนนี้โดยมีผลประโยชน์ทับซ้อน	๓	๔	๑๒	สูง
๓	การจัดทำราคากลาง	กำหนดราคาไม่เป็นไปตามบัญชีครุภัณฑ์ของสำนักงบประมาณและกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และไม่ใช้ราคาในพื้นที่ที่จัดซื้อจัดจ้าง	๒	๕	๑๐	สูง
		การกำหนดราคากลางสูงเกินจริง มีช่องว่างที่อาจทำให้เกิดการทุจริต หรือกำหนดราคากลางที่เอื้อต่อผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง	๒	๕	๑๐	สูง

ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (L x I)			
			Likelihood	Impact	Risk score	ระดับ ความ เสี่ยง
		การสืบราคาที่กำหนดว่าต้อง ๓ ราย ขึ้นไป อาจไม่มีการสืบราคาจากผู้ประกอบการจริง	๒	๕	๑๐	สูง
๔	การจัดทำรายงานขอซื้อขอจ้าง	กำหนดรายละเอียดในรายงานขอซื้อขอจ้างไม่เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐	๑	๑	๑	ต่ำ
		การใช้ดุลพินิจในการเลือกวิธีการจัดซื้อจัดจ้างและผู้รับจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง	๑	๑	๑	ต่ำ
๕	จัดทำเอกสารประกวดราคาและประกาศเชิญชวน	การกำหนดเงื่อนไขในประกาศและเอกสารประกวดราคาไม่เป็นไปตามระเบียบฯ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ประกอบการใดรายหนึ่ง	๒	๓	๖	ปานกลาง
๖	การเสนอราคา/ยื่นข้อเสนอ/การเชิญชวน/เจรจาต่อรอง	การจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจงผู้มีอำนาจสามารถกำหนดหรือเลือก ผู้รับจ้าง อาจจะทำให้มีการเรียกรับผลประโยชน์จากผู้รับจ้างได้	๒	๓	๖	ปานกลาง
		มีการกำหนดผู้ขาย/ผู้รับจ้างไว้ก่อนที่จะเริ่มกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง	๓	๓	๙	ปานกลาง
๗	การพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอ (คณะกรรมการพิจารณาผล)	อาจพิจารณาคุณสมบัติของผู้เสนอราคาและเอกสารโดยไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดใน TOR หรือพิจารณาโดยใช้ดุลยพินิจและมีการเรียกเอกสารเพิ่มเติมทำให้อีกรายตกหรือไม่ผ่านการพิจารณา	๒	๓	๖	ปานกลาง
		การใช้ดุลยพินิจในการตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน	๒	๓	๖	ปานกลาง
๘	ประกาศผลผู้ชนะการจัดซื้อจัดจ้างหรือ ผู้ได้รับการคัดเลือก	ไม่มีการประกาศผลผู้ชนะการเสนอราคาหรือผู้ได้รับการคัดเลือกการจัดซื้อจัดจ้าง	๑	๑	๑	ต่ำ

ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (L x I)			
			Likelihood	Impact	Risk score	ระดับ ความ เสี่ยง
๙	จัดทำสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือ	การทำสัญญาที่เอื้อประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการสร้างความเสียหายให้กับองค์กร	๑	๓	๓	ต่ำ
๑๐	การบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ	การตรวจรับงาน/พัสดุไม่เป็นไปตามสัญญาหรือข้อกำหนด โดยมีการรับเงินหรือผลประโยชน์จากผู้รับจ้าง/ผู้ขาย	๓	๕	๑๕	สูงมาก
		คณะกรรมการตรวจรับงานมีการตรวจรับในแต่ละงวดงานหลายครั้งเกินความจำเป็น หรือมีการถ่วงเวลาในการตรวจรับ ทั้งที่ไม่มีประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ	๓	๕	๑๕	สูงมาก
		เจ้าหน้าที่ที่เป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุมีการรับเงินหรือผลประโยชน์จากผู้รับจ้าง/ผู้ขาย และจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่ถูกต้อง	๓	๕	๑๕	สูงมาก
		การให้สินบน/ของขวัญ/สินน้ำใจ/การเลี้ยงรับรองแก่เจ้าหน้าที่หรือกรรมการ เพื่อจะนำไปสู่การเอื้อประโยชน์ให้กับคู่สัญญา	๓	๕	๑๕	สูงมาก
ด้านการบริหารงานบุคคล						
๑	การสรรหาบุคลากร	เจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการสรรหาคัดเลือกเรียกรับเงินหรือผลประโยชน์จากการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร ซึ่งอาจทำให้หน่วยงานได้คนที่ไม่มีความเหมาะสมมาปฏิบัติงาน หรือมีคุณสมบัติที่ไม่ตรงกับตำแหน่ง	๓	๓	๙	สูง
๒	การโยกย้าย	เจ้าหน้าที่ประวิงเวลาเพื่อเรียกรับเงินค่าดำเนินการโยกย้าย	๓	๓	๙	สูง
๓	การเลื่อนขั้นเงินเดือน/เลื่อนตำแหน่ง	ผู้มีอำนาจในการอนุมัติการเลื่อนขั้นเงินเดือน/เลื่อนตำแหน่ง เรียกรับเงินหรือผลประโยชน์ในการพิจารณาอนุมัติการเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือเลื่อนตำแหน่ง	๒	๔	๘	สูง

๔.๓ มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ที่	ขั้นตอนที่มีความเสี่ยงและประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	ผู้รับผิดชอบ
ด้านการอนุญาตจดทะเบียนสถานคุ้มครองเอกชนเพื่อช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์				
๑	เจ้าหน้าที่เรียกรับค่าตอบแทนการอำนวยความสะดวกในการยื่นคำขอ	ต่ำ	๑. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ประกาศสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง การไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) ให้เจ้าหน้าที่รับทราบโดยทั่วกัน	กองต่อต้านการค้ามนุษย์
๒	เจ้าหน้าที่ประวิงเวลาในการตรวจเอกสารเพื่อเรียกรับค่าตอบแทนการดำเนินการ	ต่ำ	๒. ตีตประกาศนโยบายการไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) ณ บริเวณจุดให้บริการ ๓. กำหนดให้มีการรับรองตนเองของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ และขั้นตอนการปฏิบัติงาน ๔. กำกับควบคุมการเรียกรับทรัพย์สินและผลประโยชน์อื่นใดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ และผู้มาขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนฯ ได้รับทราบ	
๓	ยื่นคำขอจัดตั้งสถานเอกชนให้สินบนผู้มีอำนาจในการพิจารณาอนุญาตจัดให้ตั้งสถานเอกชน	ต่ำ		
๔	เจ้าหน้าที่เรียกรับค่าดำเนินการการออกใบอนุญาต	ต่ำ		
ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่การบริหารกองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์				
	<u>ขั้นตอนการรับเอกสารการขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์</u>			
๑	เจ้าหน้าที่ประวิงเวลาในการตรวจเอกสารเพื่อเรียกรับค่าดำเนินการ	ปานกลาง	๑. มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบเอกสาร ๒. มีการตรวจสอบเอกสาร ให้สอดคล้องกับลำดับหมายเลขการรับเรื่อง และระยะเวลาในการดำเนินการ	กองต่อต้านการค้ามนุษย์
๒	เจ้าหน้าที่สร้างเงื่อนไขเพิ่มเติมในขั้นตอนการตรวจรับเอกสาร เพื่อเรียกรับผลประโยชน์	ปานกลาง	๓. ลงโทษตามกฎหมายอย่างเด็ดขาด กับเจ้าหน้าที่ที่มีพฤติกรรมการทุจริตเรียกรับเงินหรือผลประโยชน์ค่าตอบแทนจากผู้มาขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนฯ และกำหนดบทลงโทษต่อเจ้าหน้าที่ ที่มีพฤติกรรมการทุจริต ๔. จัดทำระบบการประเมินความพึงพอใจและรับฟังความคิดเห็นจากผู้ยื่นคำขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์	

ร.ร.	ขั้นตอนที่มีความเสี่ยง และประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความ เสี่ยงการทุจริต	มาตรการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริต	ผู้รับผิดชอบ
			๖. จัดทำคู่มือและ Checklist มาตรฐาน การตรวจเอกสาร ๗. สร้างระบบการทำงานแบบคู่ขนาน (Dual Control) ๘. พัฒนาศักยภาพและสร้างจิตสำนึก บุคลากรในการป้องกันการทุจริตและ ประพฤติมิชอบ	
	<u>ขั้นตอน การเบิกจ่าย/โอนเงิน</u>			
๓	เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงินของกองทุนฯ ยกยอกถ่ายโอนเงินจากบัญชีของ กองทุนฯ ไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน หรือ พวกพ้อง	ปานกลาง	๑.การตรวจสอบ กำกับดูแล และควบคุม การเบิกจ่าย/โอนเงิน โดยเคร่งครัด ๒.มีคำสั่งในการอนุมัติแบบหลายชั้น (Multi-level Approval)	
๔	เจ้าหน้าที่กองทุนฯ มีการเรียกรับ ผลประโยชน์เพื่อเร่งรัด การเบิกจ่าย	ปานกลาง	๓.กำหนดให้มีการตรวจสอบจากหน่วย ตรวจสอบภายใน ๔.จัดทำระบบการรายงานและติดตามผล การเบิกจ่าย	
๕	เจ้าหน้าที่กองทุนฯ ปกปิดหรือแก้ไข ข้อมูลการเบิกจ่ายในระบบ เพื่อนำ เงินส่วนต่างไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วน ตนหรือ พวกพ้อง	ปานกลาง	๕.จัดทำระบบการบริหารความเสี่ยงด้าน การเงิน	
	<u>ขั้นตอน คณะอนุกรรมการ ประชุม พิจารณาถ้อยแถลงก่อนเสนอเข้าที่ ประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุน เพื่อการป้องกันและปราบปราม การค้ายาเสพติด</u>			
๖	อนุกรรมการบางคน ให้ความเห็นอัน เป็นการชี้แนะเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ ตนเองหรือพวกพ้องในการพิจารณา ให้ความเห็นชอบให้ได้รับการ สนับสนุนเงินจากกองทุนฯ เพื่อเรียกรับ เงินหรือผลประโยชน์อื่นใดใน ภายหลัง	ปานกลาง	๑. กำหนดมาตรฐานและเกณฑ์การ พิจารณาที่ชัดเจน ๒. จัดทำระบบการเปิดเผยส่วนได้เสีย (Conflict of Interest) ของอนุกรรมการ ๓. เพิ่มความโปร่งใสในการพิจารณา ๔. พัฒนาระบบการคุ้มครองฝ่าย เลขานุการ	
๗	อนุกรรมการ บางคน ข้องเกี่ยว กับ การปฏิบัติงานของฝ่าย เลขานุการ โดยสั่งการให้ ดำเนินการบางอย่าง เพื่อเป็น การเอื้อประโยชน์ให้แก่ ตนเองหรือพวกพ้อง	ปานกลาง	๕.ระบบการติดตามและประเมินผล	

ที่	ขั้นตอนที่มีความเสี่ยง และประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความ เสี่ยงการทุจริต	มาตรการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริต	ผู้รับผิดชอบ
๘	อนุกรรมการบางคน มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการพิจารณา โดยไม่ได้แจ้งให้ที่ ประชุมทราบ	ปานกลาง		
	<u>ขั้นตอนการอนุมัติของคณะกรรมการ บริหารกองทุนเพื่อการป้องกันและ ปราบปรามการค้ามนุษย์</u>			
๙	กรรมการบริหารกองทุนฯ บางคน ใช้ อำนาจหน้าที่ในการชี้แนะเพื่อเอื้อ ประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือพวกพ้อง ให้ได้รับการสนับสนุนเงินจากกองทุนฯ เพื่อรับเงินหรือประโยชน์อื่นใดใน ภายหลัง	ปานกลาง	๑. ผลักดันให้มีกระบวนการ พิจารณาที่มี ความโปร่งใส ๒. สร้างกลไกป้องกันการกีดกันฝ่าย เลขานุการ ๓. เพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคส่วน ภายนอก	
๑๐	กรรมการบางคน ข้องเกี่ยว กับการ ปฏิบัติงานของฝ่ายเลขานุการ โดยสั่ง การให้ ดำเนินการบางอย่าง เพื่อเป็น การเอื้อประโยชน์ให้แก่ ตนเองหรือ พวกพ้อง	ปานกลาง	๔. การป้องกันผลประโยชน์ ทับซ้อน ๕. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ช่องทาง การร้องเรียนทุจริต	
๑๑	กรรมการบางคน มีส่วนได้ ส่วนเสียใน การพิจารณาโดยไม่ได้แจ้งให้ที่ประชุม ทราบ	ปานกลาง		
ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง				
๑	ไม่มีการจัดทำและเผยแพร่แผนการ จัดซื้อจัดจ้าง เพื่อให้เกิดการแข่งขัน อย่างเป็นธรรมและโปร่งใส	ต่ำ	จัดทำและเผยแพร่แผนการจัดซื้อจัดจ้าง ประจำปีในระบบเครือข่ายสารสนเทศ ของกรมบัญชีกลางและของสำนักงาน ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์ (www.msds.go.th) และปิดประกาศโดยเปิดเผย ณ สถานที่ ปิดประกาศของหน่วยงาน	กองกลาง
๒	ในการจัดทำร่างขอบเขตของงานหรือ รายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะ (TOR) มีการประสานกับบริษัทหรือผู้ ที่จะมาเป็นคู่สัญญาตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อ กำหนด TOR ซึ่งไม่มีการกำหนดขึ้น อย่างแท้จริงแต่เป็นการนำร่าง TOR ดังกล่าวมาให้คณะกรรมการเป็น ผู้กำหนด	สูง	๑. ศึกษาและปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ ภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ระเบียบกระทรวง การ คลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหาร พัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และ หนังสือเวียนที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด ๒. การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำร่าง ขอบเขตงานหรือรายละเอียดคุณ ลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะจัดซื้อจัดจ้าง	

ที่	ขั้นตอนที่มีความเสี่ยง และประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความ เสี่ยงการทุจริต	มาตรการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริต	ผู้รับผิดชอบ
๓	จัดทำร่างขอบเขตงาน (TOR) ที่เอื้อประโยชน์ต่อบุคคลหรือผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง โดยกำหนดคุณสมบัติกำกวมไม่ชัดเจน หรือกำหนดคุณสมบัติยี่ห้อยี่ห้อหนึ่งหรือผู้รับจ้างรายใดรายหนึ่ง ไม่เปิดกว้างเป็นการทั่วไป ทำให้ไม่เกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรม		ควรแต่งตั้งในรูปของคณะกรรมการไม่ใช่แต่งตั้งรายบุคคล และควรแต่งตั้งสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไป เพื่อไม่ให้เกิดการลื้อคอแบ็ก ๓. คำนึงถึงวัตถุประสงค์การใช้งานเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงิน	
๔	มีการกำหนดขอบเขตงานหรือเนื้อหาใน TOR ที่เกินความจำเป็น เพื่อให้มีการประมาณการราคาในส่วนนี้โดยมีผลประโยชน์ทับซ้อน		๔. ศึกษาเปรียบเทียบการจัดซื้อจัดจ้างจากหน่วยงานอื่นที่มีลักษณะภารกิจใกล้เคียงกัน และมอบหมายให้ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องศึกษาทำความเข้าใจ พ.ร.บ.ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างฯ และรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะ	
๕	มีการจัดทำราคากลางโดยกำหนดราคาไม่เป็นไปตามบัญชีครุภัณฑ์ของสำนักงานประมาณ และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และไม่ใช้ราคาในพื้นที่ที่จัดซื้อจัดจ้าง	สูง	๑. ศึกษาและปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ อย่างเคร่งครัด ๒. กำกับ ดูแล ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามคู่มือแนวทางการประกาศรายละเอียดข้อมูลราคากลางและการคำนวณราคากลางเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐ ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๓๓.๒/ว ๒๐๖ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปด้วยความโปร่งใสและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร	
๖	การกำหนดราคากลางสูงเกินจริง มีช่องว่างที่อาจทำให้เกิดการทุจริตหรือกำหนดราคากลางที่เอื้อต่อผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง			
๗	การสืบราคาที่กำหนดว่าต้อง ๓ รายขึ้นไป อาจไม่มีการสืบราคาจากผู้ประกอบการจริง			
๘	กำหนดรายละเอียดในรายงานขอซื้อขอจ้าง ไม่เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐	ต่ำ	๑. ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ๒. มีขั้นตอนเสนอขอความเห็นชอบผ่านสายงานตามลำดับ และมีการกำหนดอำนาจอนุมัติตามวงเงินที่เหมาะสม	
๙	การใช้ดุลพินิจในการเลือกวิธีการจัดซื้อจัดจ้างและผู้รับจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง		๓. กำหนดระยะเวลาในการดำเนินโครงการที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถดำเนินงานตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างได้อย่างถูกต้อง	
๑๐	กำหนดเงื่อนไขในประกาศและเอกสารประกวดราคาไม่เป็นไปตาม	ต่ำ	๑. ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบกระทรวงการคลังว่า	

ที่	ขั้นตอนที่มีความเสี่ยง และประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความ เสี่ยงการทุจริต	มาตรการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริต	ผู้รับผิดชอบ
	ระเบียบฯ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ ประกอบรายใดรายหนึ่ง		ด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ ภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ อย่างเคร่งครัด โดย กรณีการจัดซื้อจัดจ้างครั้งหนึ่งที่มีวงเงิน เกิน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท จะนำร่าง ประกาศและร่างเอกสารซื้อหรือจ้างด้วย วิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่เพื่อ รับฟังความคิดเห็นจากผู้ประกอบการใน ระบบเครือข่ายสารสนเทศของ กรมบัญชีกลางและของสำนักงาน ปลัดกระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความ มั่นคงของมนุษย์ (www.msdfs.go.th) <u>เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๓ วันทำ การ</u> และในส่วนของการซื้อหรือจ้างที่มี วงเงินเกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ให้อยู่ในดุลพินิจของ หัวหน้าหน่วยงานที่จะให้มีการเผยแพร่ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ประกอบการ หรือไม่ก็ได้ ๒. มีการเปิดเผยข้อมูลเพื่อความโปร่งใส และแข่งขันอย่างเป็นธรรม โดยมีการ ประกาศเชิญชวนในระบบเครือข่าย สารสนเทศของกรมบัญชีกลางและของ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความ มั่นคงของมนุษย์ (www.msdfs.go.th) และปิดประกาศ โดย เปิดเผย ณ สถานที่ปิดประกาศของ หน่วยงาน	
๑๑	การจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง ผู้มีอำนาจ สามารถกำหนดหรือเลือก ผู้รับจ้าง อาจจะทำให้มีการเรียกรับ ผลประโยชน์จากผู้รับจ้างได้	สูง	๑. ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อ จัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วย การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ กฎกระทรวง ประกาศ และ หนังสือเวียนที่เกี่ยวข้อง ๒. ขับเคลื่อนนโยบายการไม่รับของขวัญ และของกำนัลทุกชนิด โดยกำหนดให้ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานไม่ให้หรือไม่รับ ทรัพย์สิน หรือ ประโยชน์ อื่นใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อัน	
๑๒	มีการกำหนดผู้ขาย/ผู้รับจ้างไว้ก่อนที่ จะเริ่มกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง			

ร.๑	ขั้นตอนที่มีความเสี่ยง และประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความ เสี่ยงการทุจริต	มาตรการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริต	ผู้รับผิดชอบ
			ควรได้ตามกฎหมาย รวมทั้ง ไม่ยินยอมให้บุคคลในครอบครัวให้หรือรับของขวัญหรือประโยชน์อื่นใดกับผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ ตามประกาศเจตนารมณ์การไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ อย่างต่อเนื่อง	
			๓. ควบคุม กำกับ ดูแล และติดตามข้าราชการและบุคลากรทุกตำแหน่ง ทุกระดับ ปฏิบัติตามนโยบายการไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy)	
๑๓	การพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอ (คณะกรรมการพิจารณาผล) อาจพิจารณาคุณสมบัติของผู้เสนอราคา และเอกสารโดยไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดใน TOR หรือพิจารณาโดยใช้ดุลยพินิจและมีการเรียกเอกสารเพิ่มเติม ทำให้อีกรายตกหรือไม่ผ่านการพิจารณา	ปานกลาง	๑. กำหนดมาตรฐานและแนวทางในการคัดเลือกผู้ให้ บริการที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปด้วยความโปร่งใสและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร ๒. กำหนดเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผู้ให้บริการให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้ส่วนร่วมในการคัดเลือกมีความเข้าใจเกณฑ์การคัดเลือกตรงกัน ๓. ให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ และประกาศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างฯ ๔. จัดทำแบบการตรวจสอบกรรมการ/เจ้าหน้าที่ ที่มีความรับผิดชอบในการจัดซื้อจัดจ้างรับรองถึงความ ไม่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้เสนองานในการจัดซื้อจัดจ้าง	
๑๔	การใช้ดุลยพินิจของคณะกรรมการพิจารณาผล ในการตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน			
๑๕	ไม่มีการประกาศผลผู้ชนะการเสนอราคาหรือ ผู้ได้รับการคัดเลือกการจัดซื้อจัดจ้าง	ต่ำ	ประกาศผลผู้ชนะการจัดซื้อจัดจ้างหรือผู้ได้รับการคัดเลือกในระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลางและของสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	

ร.๒	ขั้นตอนที่มีความเสี่ยง และประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความ เสี่ยงการทุจริต	มาตรการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริต	ผู้รับผิดชอบ
			(www.msdfs.go.th) และเปิดเผย โดยเปิดเผย ณ สถานที่เปิดเผยของ หน่วยงาน	
๑๖	การทำสัญญาที่เอื้อประโยชน์ให้กับ ผู้ประกอบการสร้างความเสียหาย ให้กับองค์กร	ต่ำ	๑. ใช้แบบสัญญาเกี่ยวกับการจัดซื้อจัด จ้างตามประกาศคณะกรรมการนโยบาย การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ ภาครัฐ ๒. ส่งเสริมและให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านพัสดุให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดซื้อจัด จ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐอย่างมี อาชีพ โปร่งใส และตรวจสอบได้	
๑๗	การตรวจรับงาน/พัสดุไม่เป็นไปตาม สัญญาหรือข้อกำหนด โดยมีการรับ เงินหรือผลประโยชน์จาก ผู้รับจ้าง/ ผู้ขาย	สูง	๑. ขับเคลื่อนนโยบายการไม่รับของขวัญ และของกำนัลทุกชนิด โดยกำหนดให้ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานไม่ให้หรือไม่รับ ทรัพย์สิน หรือ ประโยชน์อื่นใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อัน ควรได้ตามกฎหมาย รวมทั้ง ไม่ยินยอมให้ บุคคลในครอบครัวให้หรือรับของขวัญ หรือประโยชน์อื่นใดกับผู้ที่มีความ เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ ตาม ประกาศเจตนารมณ์การไม่รับของขวัญ และของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติ หน้าที่ (No Gift Policy) ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ อย่างต่อเนื่อง ๒. กำกับ ดูแลให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ปฏิบัติตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่ เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง อย่าง เคร่งครัด ๓. ส่งเสริม/ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงาน/ผู้เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ พระราชบัญญัติ ระเบียบและอื่น ๆ ที่ เกี่ยวข้อง ๔. จัดทำแบบการตรวจสอบกรรมการ/ เจ้าหน้าที่ ที่มีความรับผิดชอบในการ จัดซื้อจัดจ้างรับรองถึงความ ไม่เกี่ยวข้อง	
๑๘	คณะกรรมการตรวจรับงาน มีการตรวจ รับในแต่ละงวดงานหลายครั้งเกินความ จำเป็น หรือมีการถ่วงเวลาในการตรวจ รับ ทั้งที่ไม่มีประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ			
๑๙	เจ้าหน้าที่ที่เป็นคณะกรรมการตรวจ รับพัสดุมิการรับเงินหรือผลประโยชน์ จากผู้รับจ้าง/ผู้ขายและ จงใจไม่ ปฏิบัติตามระเบียบที่ถูกต้อง			
๒๐	การให้สินบน/ของขวัญ/สินน้ำใจ/การ เลี้ยงรับรองแก่เจ้าหน้าที่หรือกรรมการ เพื่อจะนำไปสู่การเอื้อประโยชน์ให้กับ คู่สัญญา			

ที่	ขั้นตอนที่มีความเสี่ยง และประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความ เสี่ยงการทุจริต	มาตรการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริต	ผู้รับผิดชอบ
			สัมพันธ์กับผู้ขาย/ผู้รับจ้างในการจัดซื้อ จัดจ้าง ๕. ควบคุม กำกับ ดูแลข้าราชการ บุคลากรทุกตำแหน่ง ทุกระดับให้ปฏิบัติ ตามนโยบายการไม่รับของขวัญและของ กำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) และสร้างความตระหนักรู้ และให้ความสำคัญเกี่ยวกับการรับการให้ สินบน และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการ ปฏิบัติดังกล่าว	
ด้านการบริหารงานบุคคล				
๑	เจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการสรรหา คัดเลือกเรียกรับเงินหรือผลประโยชน์ จากการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร ซึ่งอาจทำให้หน่วยงานได้คนที่ไม่มี คุณภาพเข้ามาปฏิบัติงาน หรือมี คุณสมบัติที่ไม่ตรงกับตำแหน่ง	สูง	๑. จัดทำมาตรการตรวจสอบการ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หรือ คณะกรรมการสรรหาคัดเลือก โดย กำหนดบทลงโทษอย่างเคร่งครัดหากมี การเรียกรับเงินหรือเรียกรับผลประโยชน์ ๒. กำหนดให้มีการรับรองตนเองของ เจ้าหน้าที่ว่าจะไม่เรียกรับเงิน ผลประโยชน์ตอบแทนใด ๆ จากการ ปฏิบัติหน้าที่ หากฝ่าฝืนจะถูกดำเนินการ ทางวินัย	กองกลาง
๒	เจ้าหน้าที่ประวิงเวลาเพื่อเรียกรับเงิน ค่าดำเนินการโยกย้าย	สูง	๓. ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ช่องทางการรับ เรื่องร้องเรียนการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. และ ป.ป.ท. เพื่อให้เจ้าหน้าที่ สามารถแจ้งเรื่องพฤติการณ์การเรียกรับ ผลประโยชน์ของผู้มีอำนาจ	
๓	ผู้มีอำนาจในการอนุมัติการเลื่อนขั้น เงินเดือน/เลื่อนตำแหน่ง เรียกรับเงิน หรือผลประโยชน์ในการพิจารณา อนุมัติการเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือเลื่อน ตำแหน่ง	สูง		

รายการอ้างอิง

หนังสือ/วารสาร/เอกสาร

คู่มือการประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘, สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

๑. Dailynews online (๑๕ มกราคม ๒๕๖๗).สถิติร้องเรียนทุจริต,สืบค้นจาก (<https://www.dailynews.co.th/news/๓๗๗๖๘๘๑/>)
๒. สำนักงาน ป.ป.ช. Transparency International the global coalition against corruption. Corruption Perceptions Index, ๒๐๒๕ (๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘) สืบค้นจาก <https://www.transparency.org/en/press/๒๐๒๔-corruption-perceptions-index-corruption-playing-devastating-role-climate>
๓. Thaipublica.org (๑๗ เมษายน ๒๕๖๗). กล้าพูดความจริง, สืบค้นจาก <https://thaipublica.org/๒๐๒๕/๐๒/corruption-perception-index-๒๐๒๔/>
๔. ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (๑๗ เมษายน ๒๕๖๘), สืบค้นจาก <https://www.sdgmove.com/๒๐๒๕/๐๒/๑๔/cpi-๒๐๒๔-thailand/>
๕. บรรยง พงษ์พานิช.(๒๕๖๘) KRAC Corruption. เนื้อหาการบรรยายหัวข้อ KRAC Public Lecture. (๒๑ เมษายน ๒๕๖๘),สืบค้นจาก <https://kraccorruption.com/krac-public-lecture-๐๒-deep-rooted-corruption-thailand/>

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ที่เกี่ยวข้องกับสินบนในการดำเนินงาน

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568